

ARAZİ YÖNETİMİ İLE İLGİLİ E-DEVLET TABANLI UYGULAMALARIN ANALİZİ

Harita Mühendisliği Ana Bilim Dalı

Yüksek Lisans Tezi

Derya Nur BOLAT PAK

ORCID 0000-0003-1713-0189

Tez Danışmanı: Doç. Dr. Zeynel Abidin POLAT

Temmuz 2022

İzmir Kâtip Çelebi Üniversitesi Fen Bilimleri Enstitüsü öğrencisi **Derya Nur BOLAT PAK** tarafından hazırlanan “**Arazi Yönetimi İle İlgili E-Devlet Tabanlı Uygulamaların Analizi**” başlıklı bu çalışma tarafımızca okunmuş olup, yapılan savunma sınavı sonucunda kapsam ve nitelik açısından başarılı bulunarak jürimiz tarafından YÜKSEK LİSANS TEZİ olarak kabul edilmiştir.

ONAYLAYANLAR:

Tez Danışmanı:

Doç. Dr. Zeynel Abidin POLAT
İzmir Kâtip Çelebi Üniversitesi

Jüri Üyeleri:

Dr. Öğrt. Üy. Osman Sami KIRTILOĞLU
İzmir Kâtip Çelebi Üniversitesi

Doç. Dr. Ali İhsan ŞEKERTEKİN
İğdır Üniversitesi

Savunma Tarihi: 21.07.2022

Yazarlık Beyanı

Ben, **Derya Nur BOLAT PAK**, başlığı **Arazi Yönetimi İle İlgili E-Devlet Tabanlı Uygulamaların Analizi** olan bu tezimin ve tezin içinde sunulan bilgilerin şahsıma ait olduğunu beyan ederim. Ayrıca:

- Bu çalışmanın bütünü veya esası bu üniversitede Yüksek Lisans derecesi elde etmek üzere çalıştığım süre içinde gerçekleştirilmiştir.
- Daha önce bu tezin herhangi bir kısmı başka bir derece veya yeterlik almak üzere bu üniversiteye veya başka bir kuruma sunulduysa bu açık biçimde ifade edilmiştir.
- Başkalarının yayımlanmış çalışmalarına başvurduğum durumlarda bu çalışmalara açık biçimde atıfta bulundum.
- Başkalarının çalışmalarından alıntıladığımda kaynağı her zaman belirttim. Tezin bu alıntılar dışında kalan kısmı tümüyle benim kendi çalışmamdır.
- Kayda değer yardım aldığım bütün kaynaklara teşekkür ettim.
- Tezde başkalarıyla birlikte gerçekleştirilen çalışmalar varsa onların katkısını ve kendi yaptıklarımı tam olarak açıkladım.

Tarih:

25.07.2022

Arazi Yönetimi İle İlgili E-Devlet Tabanlı Uygulamaların Analizi

ÖZ

Vatandaş-devlet arasındaki iletişim, gelişen bilgi iletişim teknolojilerinin ortaya koyduğu durumla beraber yeni bir yön kazanmıştır. Bu teknolojilerin hizmet sunumunda hem zaman hem de maliyet açısından avantaj sağlaması bu teknolojilerin kamu yönetiminde kullanılmasını hızlandırmıştır. Bu gelişmeler neticesinde e-devlet kavramı literatürde yerini almış ve birçok ülkede kullanılmaya başlanmıştır. Özellikle 21. yüzyılın başından itibaren gerek dünyada gerekse Türkiye’de birçok kamu kurumu sağlık, emniyet, vergi, eğitim gibi birçok alanda çok sayıda hizmeti e-devlet üzerinden sunmaya başlamıştır. Arazi yönetimi de sunulan bu hizmetlerden biridir. Özellikle Çevre ve Şehircilik Bakanlığı bünyesinde faaliyet gösteren Tapu ve Kadastro Müdürlüğü ile diğer birçok kamu kurumu arazi yönetimi kapsamında çok sayıda hizmeti e-devlet üzerinden sunmaya başlamıştır. Böylelikle elektronik arazi yönetimine geçişin temelleri atılmıştır. Bunun sonucunda klasik kamu yönetiminde sıklıkla gözlenen ve daha iyi hizmet alınmasını engelleyen karmaşık bürokratik işlemler, yüksek hizmet bedeli, uzun süren başvuru süreci gibi durumların önüne geçilebilecektir.

Bu çalışmada, Türkiye’de arazi yönetimine ilişkin kamusal hizmetin sunumunda e-devlet platformunun rolünü ortaya koyarak e-arazi yönetimine geçişte gerekli stratejilerin belirlenmesi hedeflenmiştir. Bu nedenle, arazi yönetimine ilişkin mevcut e-hizmet yapısı SWOT tekniği ile analiz edilerek var olan yapının güçlü ve zayıf yanları ortaya konulmuş, sahip olduğu fırsatlar ile karşı karşıya kaldığı tehditler belirlenmiştir. Analiz neticesinde, e-arazi yönetimine geçişte uygulanması gerekli kurumsal politikalar için kullanıcıların memnuniyet düzeyini artırmak, bilgisayar okur-yazarlığının geliştirilmesi için gerekli imkanların sağlanması, güven problemlerini azaltmak gibi çeşitli önerilerde bulunulmuştur.

Anahtar Sözcükler: Arazi yönetimi, E-devlet, Kamu yönetimi, SWOT analizi

Analysis of E-Government Based Applications Related to Land Management

Abstract

With the developing information and communication technologies, the communication between the citizen and the state has gained a new dimension. The advantage of these technologies in service delivery based on both time and cost in service delivery has accelerated the use of these technologies in public administration. As a result, the concept of e-government took its place in the literature and started to be used in many countries. Especially since the 2000s, many public institutions both in the world and in Turkey have started to offer many services in many fields such as health, safety, tax and education via e-government. Land management is one of these areas. The Land Registry and Cadastre Directorate operating under the Ministry of Environment and Urbanization and many other public institutions have started to offer many services within the scope of land management via e-government. Thus, the foundations of the transition to electronic land management began to be laid. Thus, situations such as complex bureaucratic procedures, high service fees, and long application processes, which are frequently observed in classical public administration and prevent better service, can be avoided.

In this study, it is aimed to determine the necessary strategies for the transition to e-land management by revealing the role of the e-government platform in the provision of public service related to land management in Turkey. For this reason, the existing e-service structure for land management was analyzed with the SWOT technique, and the strengths and weaknesses of the existing structure were revealed, and the opportunities it had and the threats it faced were determined. As a result of the analysis, various suggestions were made for the institutional policies to be implemented in the transition to e-land management, such as increasing the satisfaction level of the users, providing the necessary opportunities for the development of computer literacy, and reducing the trust problems.

Keywords: Land management, E-government, Public administration, SWOT analysis

Aileme

Teşekkür

Tezimin bütün aşamalarında bana rehberlik eden, sabırla, ilgi ve desteğiyle yanımda olan, eğitimimin her safhasında büyük katkıları olan değerli hocam ve tez danışmanım sayın Doç. Dr. Zeynel Abidin POLAT'a ve diğer tüm hocalarıma emeklerinden ötürü içtenlikle teşekkür ederim.

Hayatımın her döneminde benim yanımda olan ve desteklerini eksik etmeyen, bu günlere gelmemde büyük emeği olan aileme,

Sevgisini, fedakarlığını, sabrını, yardımseverliğini, tüm desteğini her zaman yanımda hissettiğim, yaşamı paylaştığım sevgili eşim Mehmet Tayyip PAK'a sonsuz teşekkürler.

Derya Nur BOLAT PAK

İçindekiler

Yazarlık Beyanı.....	ii
Öz.....	iii
Abstract	iv
Teşekkür.....	vi
İçindekiler	vii
Şekiller Listesi.....	ix
Tablolar Listesi.....	x
Kısaltmalar Listesi	xi
1 Giriş	1
2 Kamu Yönetimi	4
2.1 Geleneksel Kamu Yönetimi	4
2.2 Yeni Kamu Yönetimi	5
2.3 Kamu Yönetimindeki Değişim.....	8
2.4 Bilgi Kavramı	9
2.5 Bilgi Toplumu	10
2.6 Bilgi Toplumuna Geçiş Süreci	12
3 E-Devlet ve Özellikleri	14
3.1 E-Devlet Kavramı.....	14
3.2 E-Devlet Gelişim Süreci.....	16
3.3 E-Devletin Faydaları	18
3.4 E-Devlette Karşılaşılan Sorunlar	19
3.5 E-Devletin Kullanım Alanları ve Uygulamaları	20
4 Arazi Yönetimi Kavramı ve Dijital Dönüşüm	26
4.1 Arazi Yönetimi	26
4.2 E-Arazi Yönetimi	31
4.3 E-Devlet E-Arazi Yönetimi İlişkisi	32
5 E-Devlet Üzerinden Sunulan Arazi Yönetimi Hizmetleri	34

5.1	Kurumlar ve E-Devlet Aracılığı ile Sundukları Arazi Yönetimi Hizmetleri	34
5.2	E-Devlet Aracılığı ile Sunulan Arazi Yönetimi Hizmetlerinin Karşılaştırılmalı Analizi	35
6	E-Devlet Tabanlı Mevcut Arazi Yönetimi Yapısının Değerlendirilmesi: SWOT Analizi	41
6.1	E-Devlet Tabanlı Mevcut Arazi Yönetimi Yapısının Güçlü Yanları.....	43
6.2	E-Devlet Tabanlı Mevcut Arazi Yönetimi Yapısının Zayıf Yanları.....	44
6.3	E-Devlet Tabanlı Mevcut Arazi Yönetimi Yapısını Bekleyen Dış Kaynaklı Tehditler	45
6.4	E-Devlet Tabanlı Mevcut Arazi Yönetimi Yapısını Bekleyen Dış Kaynaklı Fırsatlar.....	46
7	Tartışma	48
8	Sonuç ve Öneriler	50
	Kaynaklar	52
	Özgeçmiş	64

Şekiller Listesi

Şekil 3.1 E-Devlet İstatistikleri	21
Şekil 3.2 E-Devlet Kapısı Kullanıcı Sayısı	22
Şekil 3.3 E-Devlet Kapısından Verilen Hizmet Sayısı	23
Şekil 3.4 E-Devlet Kapısında Hizmet Veren Kurum Sayısı	23
Şekil 4.1 Türkiye’de Arazi Yönetimi	27
Şekil 4.2 Taşınmazın Üç Özniteliği	28
Şekil 5.1 E-Devlet Kullanıcı Ara Yüzü ve Sistem Giriş Ekranı	35
Şekil 6.1 SWOT Analizi Yapısı	42

Tablolar Listesi

Tablo 3.1 İnternet Kullanım Oranları	21
Tablo 3.2 E-Devlet Hizmeti Kullanımı	22
Tablo 5.1 Kurumlar ve Kurumlar Tarafından Verilen Hizmetler	35
Tablo 5.2 Sınıflandırmada Kullanılan Kriterlere İlişkin Açıklamalar	38
Tablo 5.3 E-Devlet Yoluyla Sunulan Hizmetlerin Sınıflandırma Sonucu	39
Tablo 6.1 SWOT Analizi Sonuçları	47

Kısaltmalar Listesi

SWOT	Strengths, Weaknesses, Oppurtunities, Threats
FÜTZ	Fırsatlar, Üstünlükler, Tehditler, Zayıflıklar
ICT-BIT	İnternet, bilgi ve iletişim teknolojileri
M.Ö.	Milattan Önce
BİT	Bilgi ve İletişim Teknolojileri
ABD	Amerika Birleşik Devletleri
MERNİS	Merkezi Nüfus İstatistikleri Projesi
KPS	Kimlik Paylaşım Sistemi
OYTEK	OYAK Teknoloji
OECD	Organization for Economic Cooperation and Development
TÜİK	Türkiye İstatistik Kurumu
UNECE	Birleşmiş Milletler Avrupa Ekonomi Komisyonu
CBS	Coğrafi Bilgi Sistemi
TNKA	Tarımsal Niteliği Korunacak Alanlarda
ABYS	Arazi Bilgi Yönetimi Sistemi
KLIS	Kore Arazi Bilgi Sistemi
AİS	Arazi İdare Sistemi

Bölüm 1

Giriş

Son dönemlerde bilgi ve iletişim teknolojilerindeki gerçekleşen hızlı gelişmeler ve değişimler toplumsal hayatı önemli derecede etkilemektedir [1]. Bu dönüşümle birlikte, sanayi toplumunda öncelikli olarak “maddi ürünlerin üretimi” söz konusu iken bilgi toplumunda “bilginin üretimi ve yönetimi” ön plana çıkmıştır [2].

Bilgi teknolojilerindeki değişimin etkisiyle beraber vatandaş-devlet ilişkisi de bu bakımdan yeni bir boyuta evrilmiştir [1]. 1990’lı yıllar ile birlikte internet kullanımının devamlı artması ve dünya çapında yaygınlaşmasıyla, e-ticaretin sıklıkla kullanıldığı yeni bir piyasa bakış açısının ortaya çıktığı görülmektedir. E-ticaretin, geleneksel ticaret ve piyasa anlayışına kıyasla gerek zaman ve gerekse maliyet bakımından daha ekonomik, pratik ve hızlı olması, bu kavramın daha farklı bir anlayışla kamu yönetimine uyarlanmasını teşvik ederek e-devlet kavramının oluşmasına katkı sağlamıştır. Bu gelişmeler neticesinde özellikle gelişim seviyesi yüksek batılı ülkelerde kamu hizmetlerinin dijital platformlarda sunulması gündeme gelmiştir. Bunun sonucunda devletler internete daha fazla ilgi duymak durumunda kalmışlardır.

Son zamanlarda bilgi ve iletişim teknolojilerinin devlet tabanlı hizmetlerin sunulmasında araç olarak kullanılması, dünya genelinde gittikçe yaygınlaşmaktadır. E-devlet olarak ifade edilen bu uygulamalar, vatandaşlara verimlilik, zamansal tasarruf ve kolaylık imkanı sunarken, kurumsal yönetim için şeffaflık, etkinlik ve vatandaş temelli hizmet anlayışını güçlendirmektedir.

Dünyadaki gelişmelerin etkisiyle Türkiye’de de e-devlet kavramına olan ilgi hızlı bir şekilde artmıştır. 1990’lı yıllarla birlikte bilişim altyapısını geliştirmeye

yönelik gerçekleştirilen yatırımların olumlu etkisi ile bilgisayar ve internet kullanım oranları hızla artmış ve kimi kamu kurumları hizmetlerini elektronik platformlarda sunmaya başlamışlardır. Özellikle 21. yüzyılın başından itibaren çeşitli kurumların eğitim, sağlık, güvenlik, vergi gibi birçok alanda çok sayıda hizmeti e-devlet platformu üzerinden vatandaşa sunulmaya başlanmıştır. Arazi yönetimi de sunulan bu hizmet alanlarından biridir. Özellikle Çevre, Şehircilik ve İklim Değişikliği Bakanlığı'na bağlı olarak faaliyet gösteren Tapu ve Kadastro Genel Müdürlüğü (TKGM) ile diğer birçok kamusal kurum arazi yönetimine yönelik çok sayıda hizmeti e-devlet platformu üzerinden sunmaya başlamıştır. Böylelikle elektronik arazi yönetimine geçiş süreci başlamış ve bunun temelleri atılmıştır.

Ancak e-devlet olgusunu sadece bilgi teknolojisi kullanımı ile sınırlamak yanlış olur. E-devlet, ayrıca dışsal ve içsel ilişkileri devamlı yenilenen (inovasyon) hizmet dağılımını, vatandaşın yönetim ve denetleme mekanizmalarına etkin katılımını ve yönetsel dönüşümünü ifade eder [3]. Bu dönüşümle birlikte kamu kurumları hizmet sundukları vatandaşları bir müşteri gibi görmeye başlamış ve sundukları hizmetlerde yüksek müşteri-vatandaş memnuniyeti öncelikli hedefleri olmuştur. Dolayısıyla, kamu kurumları e-devlet üzerinden sunduğu hizmetlerin sürekli takip ve denetimini yaparak vatandaşa daha hızlı ve kolay erişebilir yeni hizmetler sunmak durumundadır. Vatandaş memnuniyetinin artırılabilmesi için kurumsal performansı olumlu veya olumsuz etkileyebilecek faktörlerin dikkate alınması gereklidir.

Bu çalışmanın amacı, Türkiye'de arazi yönetimine yönelik kamu odaklı hizmetin sunumunda e-devlet uygulamasının önemini ortaya çıkararak e-arazi yönetimine geçiş için gerekli stratejileri belirlemektir. Bundan dolayı, arazi yönetimine yönelik mevcut e-hizmet yapısı SWOT yöntemi ile analiz edilerek mevcut durumun güçlü ve zayıf yanları ortaya çıkarılmış, sahip olduğu fırsatlar ile karşı karşıya kalacağı tehditler belirlenmiştir. Analiz sonucunda, e-arazi yönetimine geçişte uygulanması elzem kurumsal tabanlı politikalara yönelik çeşitli önerilerde bulunulmuştur.

Çalışmanın ilk bölümünde konuya ilişkin genel bir giriş yapılmıştır. İkinci bölümünde e-devlet ve e-arazi yönetimi kavramları ele alınmış gelişim süreçlerinden

bahsedilmiştir. Çalışmanın üçüncü bölümünde Türkiye’de e-devlet yapısının tarihsel gelişimi irdelenmiştir. Dördüncü bölümünde ise Türkiye’deki arazi yönetimine ilişkin faaliyet gösteren kurumların e-hizmet olarak sundukları hizmetler tespit edilmiştir. Beşinci bölümde ise bu hizmetler çeşitli kriterlere göre sınıflandırılmış ve bu e-hizmet yapısının mevcut durumu SWOT tekniği ile analiz edilmiştir. Çalışmanın beşinci Bölümünde ise mevcut sistem güçlü ve zayıf yönleri ile sahip olduğu fırsatlar ile karşılaştığı tehlikeler açısından tartışılmıştır. Çalışmanın son bölümünde ise sonuç, değerlendirme ve öneriler ortaya konmuştur.

Bölüm 2

Kamu Yönetimi

Yönetim hem kamu hem de özel sektör aktörlerinin katıldığı, toplumsal problemleri çözmeyi ya da toplumsal fırsatlar yaratmayı amaçlayan etkileşimlerin bütünü olarak düşünülebilir [4]. Kamu yönetimi kavramı, yapısal olarak kamuya hizmet etmekle yükümlü, kamusal faaliyetleri yöneten, kaynak üreten ve bu kaynakları etkili bir şekilde kullanabilen, hukuki nitelikleri göz ardı etmeden piyasaya mal üretebilen bir sistemdir. Bu sistem doğrultusunda devlet ve yerel yönetimlerle beraber hizmet verebilen her türlü kurum, kuruluş, sendika, şirketler vb. kamu yönetimine dahil olmaktadır [5,6]. Türkiye’de kamu yönetimini oluşturan kuruluşlar genel yönetim, yerel yönetim, hizmetsel yönetim ve meslek kuruluşları şeklinde gruplanmıştır.

2.1 Geleneksel Kamu Yönetimi

II. Dünya savaşından sonra devletlerin sosyal devlet anlayışı ve sosyo-ekonomik kalkınmanın devlet yönetimine olan etkilerinden dolayı geleneksel kamu yönetimi anlayışı ortaya çıkmış ve 20. yüzyılın sonlarına kadar bu anlayış devam etmiştir. Geleneksel kamu yönetiminin temel sistemi siyasi tarafsızlık, hizmet sunumunun doğrudan yapılması, merkeziyetçi bürokrasi gibi unsurlar üzerine kurulmuştur [7].

Geleneksel kamu yönetiminin temelleri Weber , Taylor ve Wilson gibi insanların bürokratik çalışmalarına dayanmaktadır. Bu sistemin temelleri sanayi toplumunun olduğu dönemde atılmış, siyasi ve idari konuların birbirinden ayrılabilceği kamu yönetimi ilkesini gündeme taşımıştır [8]. Kamu yönetimi,

literatürde bürokrasi ve piyasa odaklı bir yönetim sistemidir. Max Weber'in düşüncesine göre geleneksel kamu yönetimini diğer yaklaşımlardan ayıran en önemli özellik 'bürokrasidir'. Weberci bürokrasi kişisel olan ve akrabalık gibi kişisel ilişkilere dayanan idarecilik yerine kurallara dayalı bir idareciliğin olması gerektiğini vurgulamıştır [9]. Fakat Geleneksel kamu yönetiminde eleştiri alan konu bürokrasi ve hiyerarşik örgütlenme şeklinde yorumlanmış ve bürokrasinin artık demokratik olmadığı belirtilmiştir. Geleneksel örgütlerin yapısı itibarıyla değişime ve yeniliğe açık olmamaları, değişmez ve katı yapıları yüzünden sorunlara çözüm bulmalarını ve hatalarından ders çıkarmalarını güçleştirmiştir. Kamu kurumlarındaki merkeziyetçi zihniyet, siyasal iktidarsızlık, parti politikaları, personelin vatandaşa değil sadece üstlerine karşı duyduğu sorumluluk bilinci yüzünden başarısızlık kaçınılmaz hale gelmiştir. Bundan dolayı teknolojik gelişimden faydalanamayıp değişime ayak uyduramamışlardır. Geleneksel kamu yönetimine gelen eleştiriler sonucunda çözüm odaklı yeni bir sistem oluşturulmuştur [10,11]. Bu durum geleneksel kamu yönetimine yeni bir bakış açısı getirerek yerini yeni kamu yönetimine bırakmıştır.

2.2 Yeni Kamu Yönetimi

Yeni kamu yönetimi anlayışı 1980'lerde ilk olarak ABD ve İngiltere'de bazı politik olaylar sonucu ortaya çıkmış bir anlayıştır [12]. Devletlerin kamusal alanda hizmet verme şekilleri teknolojiyle birlikte değişimlere ve dönüşümlere uğramıştır. Kamu hizmetlerinin vatandaşın isteklerine yönelik kamu yararını sağlamak için doğru, devamlı ve kolay erişilebilir bir şekilde sunulması o devletin refah seviyesi hakkında bilgi vermektedir. Gerçek anlamda hesap verebilir bir yönetim anlayışı demokratik toplumlarda bilinçli olan, hakkını arayan ve yönetim hakkında objektif bilgiye sahip olan halk sayesinde toplumsal refah seviyesi sürdürülebilir bir hale gelmiştir [13]. Yeni kamu yönetimi anlayışında küreselleşmenin de etkisiyle devletin fonksiyonel anlamda ivme kazanması kamu hizmetlerinin hacmini arttırmış, daha geniş ve yaygın bir kamu yönetimi örgütlenmesini gündeme getirmiştir. Vatandaşın beklentilerine karşılık verip, zamanı ve kaynakları daha etkin kullanabilmek için yeni bir bakış açısı olarak yerleşme esaslı, girişimci, yönetici ve verimli bir yapıya sahip yeni kamu yönetimi anlayışı ortaya çıkmıştır. Bu yönetim anlayışı özel sektör tabanlı uygulamaların kamu kurumlarına da uyarlanabilmesini

hedeflemektedir. Böylece merkezi yönetim ve yerel yönetim şeklinde görev dağılımı yapılarak desantralizasyon (yerelleşme) ilkesi özümsemiştir [14,15]. Örgütlenme ve yerelleşmeyle beraber merkezi yönetimin birçok işlevinde daralmalar olmuş ve bunun sonucunda yönetsel yetkiler bazı taşra kuruluşlarına, yerel yönetim kuruluşlarına, meslek kuruluşlarına, gönüllü örgütlere ve şirketlere aktararak kamunun müdahale etmesi istenilen yeni hizmet alanları ortaya çıkmıştır [16]. Bunun en büyük nedeni olarak özel sektörün kamu sektöründen daha etkin bir işleyiş yapısı olması gösterilebilir. Özel sektörün yönetim sistemiyle sentezlenen, örgütlenme, piyasa, rekabet, girişimcilik, misyon, demokratik yönetim gibi faktörleri temel alan paradigma yeni kamu yönetimi paradigması olarak nitelendirilmektedir [17].

Bu yeni paradigma piyasa ve sonuç odaklı, müşteriye (vatandaşa) karşı sorumlu, gerektiğinde risk alabilen ve işletme yönetimini benimsemiş kamu sektörünün verimliliğini arttırmak için birçok değişimi kapsamakta, insanların yönetim faaliyetleri ve düzenlemelerine göre yeni kaynaklar oluşturulmakta böylece özel sektör yönetim anlayışından etkilenilmektedir. Yeni kamu yönetiminde siyasal liderler ve yöneticiler arası bilgi akışı daha ulaşılabilir ve kolay bir şekilde sağlandığı için örgüt bu durumdan yarar sağlamaktadır. Bu durum politikadan yönetime geçişin sağlandığını ve bürokratik yönetimin değiştiğini göstermektedir. Ömür boyu çalışma ilkesi yerine sözleşmeli çalışmayı öngörmekte ve performans dayalı maaş sistemini uygulayarak daha verimli, kaliteli, etkin ve rekabetçi bir sisteme dönüşmesini hedeflemektedir [18-21]. Uzmanlaşmış kamu yöneticileri tarafından sunulan bu yeni sistem; hizmet etmekten çok yetki vermek, bürokrasinin değil vatandaşın isteklerine kulak vermek, harcamaktan çok kazanmak, tedaviden çok önlem almak, hiyerarşiden uzaklaşmak şeklinde ifade edilmiştir [22].

Uygulanmaya çalışılan bu yeni kamu yönetimi anlayışının devamlılığının sağlanabilmesi için uygun koşulların ve bilincin oluşması, faydalarının benimsenmesi ve örgütlenme bilincinin oluşup kurum içi iletişimin güçlenmesi gerekmektedir. Yeni kamu yönetim yapısının uzman veya nitelikli yöneticiler tarafından yönetilmesi toplumu sosyal, ekonomik ve kültürel anlamda sanayi toplumunun bir adım daha ötesine taşımıştır. Bilgi ve iletişim teknolojilerinin hızla gelişmesi insanlar arasındaki bilgi akışını zaman ve mekân fark etmeksizin sağlamaya başlamıştır. Bu gelişen teknolojiyi özel sektörler bir silah olarak kullanıp

siyasal ve ekonomik anlamda ülkeler arası sermaye dolaşımı sayesinde rekabet artmıştır [23,24].

Kamu bürokrasisinin performansının artması için yönetimin kırtasiyeciliğinden ve mevzuat tuzaklarından kurtulmak gerekmektedir [25]. Yeni kamu yönetimi reformunun temelinde yatan hususlar kırtasiyeciliği azaltmak, bilgi iletişim teknolojilerinden yararlanmak, kamu borçlarını kapatmak, küçük etkin ve bağımsız birimler oluşturmak, sübvansiyonları (para yardımı) kaldırmak, sözleşmeci yöntemini kullanmak, kaliteli hizmet sunmak, ücret sisteminde değişiklik yapmaktır. Bu ilkeler sayesinde kamu yönetimi anlayışı değişirken devlet ve vatandaş ilişkileri yeniden yapılanmaktadır [22].

Kısaca, yeni kamu yönetiminin özelliklerini şu şekilde özetleyebiliriz:

- Özelleştirme, piyasa kapitalizasyonu, kurumsal yönetim;
- Aşırı merkeziyetçi ve hiyerarşik yapılanmanın desantralizasyonu;
- Performans standartları, düzenleme, politik kontrol ve küçülme;
- Yönetişim kavramının ön plana çıkması, sivil toplumun yeniden keşfi [26].

Bilişim ve teknolojinin dünya çapında getirdiği yenilikler sonucu kamu yönetiminde meydana gelen değişimler ülkelerin sosyal, siyasal ve ekonomik durumlarına göre farklılıklar göstermiş ve her ülke bu yeni yönetim şeklini çeşitli şekillerde benimsemiştir.

‘Guy Peters, Dünya Bankası için hazırladığı raporda, Batı Avrupa ile Kuzey Amerika esas alınarak dört temel kamu yönetimi geleneği saptamıştır. Bunlar:

- Anglo-Sakson (minimal devlet),
- Kıta Avrupası: Alman (Organist),
- Kıta Avrupası: Fransız (Napoleoncu),
- İskandinav (Anglo-Sakson ve Alman karması) şeklindedir [27].

2.3 Kamu Yönetimindeki Değişim

Küreselleşme ve teknolojik gelişmeler dünyadaki her şeyin hızla değişmesine sebep olduğu gibi devletlerin kamu yönetim şekillerinde de birçok değişime neden olmuştur. Çağımızda yaşanan bu değişimlere başat aktör olarak küreselleşme gösterilse de sosyal ve siyasal yapıların da etkisi büyüktür [21]. Her ülkenin bu yönetim anlayışını özümseme şekli sosyo-ekonomik ve siyasi nedenlere göre farklılık göstermektedir. Bu siyasal olaylara 20. yüzyılda yaşanan petrol krizi, ekonomik kriz, küreselleşme ve teknolojinin değişimi örnek verilebilir. Türkiye için bu örneklerin yanı sıra bütçe açıkları, kamu personel fazlalıkları, beyin göçüyle yurtdışına giden teorisyenler, kamuoyunun bilinçlenmesi ve taleplerine karşılık alamamaları, yolsuzluklar, güvensizlik, neo-liberal ve yeni sağ akımlarının oluşması söylenebilir [28]. Devletler bu değişime kurum, ülke ve toplum yararı açısından kayıtsız kalmayıp örgütlenme ve bu örgütlenmenin işleyişini yeniden formüle etme yolunda adımlar atmışlardır. 1980'lere kadar geleneksel kamu yönetimi sistemi uygulanırken daha esnek ve piyasa odaklı yeni kamu yönetimi sistemine dönüşüm yapılmıştır. Çünkü yeni yönetim paradigması özgürlükçü, ekonomik, şeffaf, esnek, etkin ve rekabetçi yaklaşımlarıyla vatandaşın istek ve beklentilerinin karşılanması açısından daha etkili olacaktır. Bunun yanı sıra kamu çıkarının da ön planda tutulması göz ardı edilmemelidir [29,30].

Yeni kamu yönetimi, geleneksel kamu yönetimine göre daha katılımcı, performans odaklı, hesap verebilir ve yurttaş odaklı bir yönetim anlayışını benimsemektedir. Bu açıdan bakıldığında yeni kamu yönetimi personel, örgüt, finansman ve yönetim açısından birçok farklılık ortaya koymaktadır [31,32]. Geleneksel kamu yönetiminin reforma uğradığı noktalar genel olarak rekabet ve motivasyona dayalı, açık, şeffaf, halkın tercihlerine önem veren aynı zamanda özel sektörün ekonomik yönetim modelini benimseyen yönetim şeklini almıştır [19]. Kamu kurumlarının vatandaşın isteklerine karşılık verebilmesi kaynaklarını daha etkin bir şekilde kullanması kamu kuruluşlarının özel sektör uygulamalarını yönetim sistemlerine sentezlemesini sağlamıştır. Bu yeni yapılanma yöntemiyle

merkeziyetçilik yerini yerelliğe katı yönetim yerini esnek ve katılımcı yönetim anlayışına bırakarak daha girişimci ve piyasadaki değişimleri takip eden, rekabetçi bir yapıya sahip olmuştur [15]. Yani Geleneksel kamu yönetiminden yeni kamu yönetimine geçişte şu ilkelerden yararlanılmıştır diyebiliriz; küçülme, yönetim ideolojisini benimsemek, girişimcilik, yerelleşmek, bürokrasiyi azaltmak ve özelleştirmek. Bu ilkeler doğrultusunda oluşan yeni yönetim yapısının akılcılık, beceri, sorumluluk, rekabet ve istikrar üzerine kurulması amaçların yerine getirilip bilimsellikten uzaklaşmaması hedeflenmiştir [22].

Bilgi ve iletişim teknolojilerinin de gelişmesiyle etkilenen kamu yönetim sistemi artık alanında eğitim alarak uzmanlaşmış, tecrübeli, yetenekli, iş bitirici ve profesyonel yöneticiler tarafından yönetilmektedir [33]. Gelişen teknoloji ve yeni yönetim sistemiyle devletlerin küçülerek bazı işlevler özel sektöre devredilmiştir. Bu yeni yönetim vatandaşların ödedikleri vergilerin karşılığı olarak hizmet satın alan müşteriler olarak nitelendirildiği bir sisteme dönüşmüştür. Üretim ve emek faktörü olarak bilgi kavramı gösterilen bu süreç bilgi toplumu olarak nitelendirilmektedir [34].

2.4 Bilgi Kavramı

Bilgi, insanın gözlem, araştırma ve öğrenme amacıyla edindiği verileri akıl süzgecinden geçirerek yorumlayıp analiz etmesidir [35]. Bir konu hakkında var olan işlenmiş bir veri olarak gösterilen bilgi, insanlar arasında bir enformasyon kaynağıdır diyebiliriz. Bilginin özelliklerine değinecek olursak işlenmiş, aynı anda birden fazla yerde olabilen, sürekli değişim gösteren, depolanan, paylaşılan, birikerek artan bir olgudur [36]. Doğada bireyin duyularını uyaran etkiler insan zihninde yorumlanarak bilgiye çevrilir. Bir bilgi insanlar tarafından öğretilir ve öğrenilir. Bunun sonucunda doğru veya yanlış bir yolda kullanılır. Bu sayede bilgiler gelecek nesillere aktarılır, mevcut bilginin artması sağlanır [37].

Gelişen bilgi ve iletişim teknolojisi, yeni kamu yönetimi anlayışının kamu sektörünü daraltma politikası sayesinde bilgi yönetimi anlayışını yönetime dahil etmektedir. 20. Yüzyılda ortaya çıkan toplumsal alanı etkileyen bilginin paylaşımı ve kullanımı bilgi çağını ifade etmektedir. Bu dönemde bilgi en güçlü silah olarak

görölüp her türlü ekonomik ve siyasi gücü temsil etmektedir. Yani bilgi stratejik bir üretim kaynağıdır [38-39]. Bu toplumda bilgi ön planda olduğu için bilgi işçiliği kavramı oluşmuştur. İnsanlar artık fabrikalarda veya işletmelerde kapanıp çalışan kişiler olmaktan çıkıp, bilgi üretiminin gerçekleştiği sektörlerde çalışmaya başlamışlardır. Bu gelişmelerle bilginin önemi oldukça artmış olup bilgiye sahip olan ve depolayan bireyler daha güçlü görülmüştür. İnsanlar bu gücü elinde tutmak için bilgi yenileme ve depolama ihtiyaçları artmıştır [40]. Bilginin ön plana çıktığı toplumlarda; yeni bilginin hızlı üretimi ve topluma aktarılması, yeni teknolojik gelişmeler, bilginin sosyal konuların temelini oluşturması ve hızlı gelişim, bilgi temelli yaşam tarzını olmazsa olmaz bir konuma getirmiştir [41,42]. İnternet, bilgi ve iletişim teknolojilerinin (ICT-BIT) gelişmesiyle insan hayatında çok fazla yer kaplamakta ve insanlar bilgiyi depolama, saklama ve paylaşma yöntemi olarak internet ağlarından faydalanmaktadır. 20. Yüzyılın sonlarında kişisel bilgisayarların artmasıyla insanlar dünyanın herhangi bir yerinden bilgi bankalarına zaman, mekân ayırt etmeden istedikleri yerden internet ağları sayesinde ulaşma lüksüne sahip olup bununla beraber bilgiyi kaydetme, saklama ve paylaşma gibi imkanlara erişmişlerdir [43].

İnsanlık tarihinde toplumlar sosyal ve ekonomik gelişmeler neticesinde çeşitli toplumsal yapılara bürünmüştür. Bu süreçte tarih boyunca ilkel toplum, tarım toplumu, sanayi toplumu ve günümüzü de içine alan bilgi toplumu dönemleri olmuştur [44]. Teknolojik gelişmelerle beraber girdiğimiz bilişim döneminde bilgi üretimi önem kazanmıştır. Madden bir ürün yerine bilgi üretimi daha öncelikli hale gelmiştir. Bilginin ön planda olmasının yanında nitelikli olması önem kazanmıştır. Bu bilgiyi kullanacak olan insan da bilgi toplumunda önemli bir faktör olarak görülmektedir [45].

2.5 Bilgi Toplumu

Bilgi toplumu nedir? Toplumun temel üretim kaynağı olarak toprağı ve makineyi geri plana alıp, bilgiyi temel üretim kaynağı olarak kullanan toplumsal yapıya bilgi toplumu diyebiliriz [46]. Bu topluluk, teknolojik gelişmelerin etkisiyle bilgiye önem veren, kullanmasını bilen ve üreten bireyleri temsil etmektedir [23].

Günlük yaşantımızda artık kas veya makine gücü kullanımından çok bilgi kullanımı önem taşımaktadır çünkü kalkınmanın ve rekabetin başat unsurudur [47]. “Bilgi toplumu, uygarlık tarihinin nihai aşaması olarak nitelendirilebilecek uzun bir tarihi sürecin sonunda gelişmiş bir olgudur. Bu yüzden, bilgi toplumu önceki dönemlerden bağımsız, yalnızca bilgi çağında meydana gelen toplumsal bir gelişme olarak görülemeyeceği gibi, salt bilgi ve iletişim teknolojilerinin kurduğu toplumsal bir örgütlenme biçimi olarak da değerlendirilemez.” [48]. Bu topluluk değişen bu sürecin içinde kendini sürekli eğiten, öğrenmeye, değişmeye çalışan, bilgiye değer veren ve kullanmasını bilen insan topluluklarından oluşmaktadır [43].

Bilgi toplumu bilgisayarın icadı ile hayatımıza girmiş gibi görünse de aslında verilerin paylaşımına imkân veren ağlar sayesinde gündeme gelmiştir [43]. İletişim ağlarının gelişmesi sayesinde insanlar iş yerine gitmeden evlerinden çalışmakta, alışveriş yapmakta, eğitim almakta ve birbirleriyle iletişim kurmaktadır. İnternet üzerinden insanlar birbirlerine görüntü, ses, metin gönderirken kişisel gazeteler, yayıncılık, haber siteleri, eğitim, sağlık, bankacılık gibi hizmetlerde sağlanmaya başlamıştır [47,49]. Bilgi, toplumun iş gücü yapısında bazı değişikliklere de neden olmuştur. Bu yapı işçi sayısının azalmasına profesyonel yöneticilerin yani beyaz yakalı personelin artmasına neden olmuş ve sürekli eğitim en önemli dinamiği olduğu için çok iyi örgün eğitim alan kimselerin bile işsiz kalması mümkün hale gelmiştir. Bilişim teknolojilerinin sosyal, ekonomik ve kültürel hayata etkilerinden dolayı bilgi toplumuna toplumsal bir dönüşüm projesi denilebilir [50].

Türkiye’de bilgi toplumu ve sanayi toplumu gelişmeleri için teknoloji kullanımı yeterli seviyede yapılamamıştır. Politikalarla bilgi toplumu olma yolunda adım atılmaya çalışılmıştır. Özellikle 1980’li yıllarda Bilim ve Teknoloji Yüksek Kurulu kurularak 2000’li yılların başına kadar bilim ve teknoloji alanında ülkemizin politikaları için önemli adımlar atılmıştır [51]. ‘10-12 Aralık 2003’te Cenevre’de toplanan Dünya Bilgi Toplumu herkesin yaşam kalitesini yükseltmesini sağlayan bilgiye ulaşabilmesi, yararlanabilmesi, paylaşabilmesi birleşmiş milletler şartı ve ilkesine göre insan hakları evrensel bildirgesine saygılı, insan odaklı, kapsayıcı bir bilgi toplumu kurmayı hedeflediklerini söylemişlerdir.’ [52].

2.6 Bilgi Toplumuna Geçiş Süreci

İnsanlık tarihinin başına baktığımızda ilk toplumsal süreç ilkel toplum yapısı olarak karşımıza çıkmaktadır. Bu toplumsal yapıda bireyler daha çok temel ihtiyaçlarını karşılamaya yönelik bir hayat biçimi benimsemişlerdir. Üretim araçları olarak basit, doğadan araç gereçler kullanılmıştır. Hayatta kalabilmek için gerekli becerileri ise deneme yanılma yöntemleriyle öğrenmişlerdir. M.Ö. 5000 li yıllara gittiğimizde tarım devrimiyle birlikte ilkel toplumdaki tarım toplumuna geçiş gerçekleşmiştir [53]. Daha önce doğada avcılık-toplayıcılık anlayışında olan insanlık bu devrimle beraber toprağı ekip-biçerek doğada üretime başlamıştır. Zamanın sınırlı teknolojisini toprağı işleme için kullanarak üretim verimini artırmaya çalışılmıştır [54]. Tarım dönemi ekonomisinde takas yöntemi ve madeni para kullanılmıştır. Küçük atölyeler ve tarımsal organizasyonlar kurulmuş, üretim araçları olarak basit araç gereçler kullanılmıştır. 18. yüzyıla geldiğimizde bilgi ve teknolojinin aletlere, ürünlere, seri üretime uygulanarak gerçekleştirilen sanayi devrimiyle beraber tarım toplumundan sanayi toplumuna geçiş yaşanmıştır [53]. Sanayi toplumunda toprağın yerini makineler almıştır ve toplum teknolojiyle daha iç içe yaşamaya başlamıştır [54]. Makineler yardımıyla seri üretimler başlamış, küçük atölyeler yerini büyük fabrikalara bırakmıştır. Ekonomide üretim ve tüketim toplulukları oluşmuş, kâğıt para kullanımına gidilmiştir. Gelişen teknolojilerle beraber televizyon, radyo, e-posta gibi yollarla bilgiye ulaşım kolaylaşmıştır. Bilgiye ulaşmada sınırların kalkması ve ulaşımın ucuzlamasıyla toplumun her kesimini etkileyerek bilgi sektörü oluşmuştur [55]. Sanayi, tarım ve hizmet sektörlerini etkileyerek bilgi hayatı bir konuma gelmiştir [56]. Tarım ve sanayi toplumunda kas ve makine gücü etkiliyken bilgi toplumunda akıl en önemli güçtür. Bilgisayar teknolojisi yaygınlaşmış, iş gücünde bir nebze azalma olmuştur [57]. Çünkü bilgi ve iletişim teknolojileri (BİT) insan gücünü ve yeteneklerini kat kat arttırmıştır. Bilgiyi toplama, işleme, depolama ve bir yerden başka bir yere kolayca taşıyabilme işlemi BİT sayesinde gerçekleşir ve bu yolu internet ağlarının açtığı söylenebilir [58]. Mesafeden bağımsız bilgi paylaşımının yapılması şirketlerin etkinliklerini uluslararası gerçekleştirmelerini sağlamıştır [59]. Sanayi toplumundaki atomun yerini bilgi toplumunda bayt alırken arşivlerin ve somut dosyaların yerini sanal veriler almıştır [60]. Buhar makinesinin bulunmasıyla geçilen sanayi devrimine, bilişim teknolojilerinin ve bilgisayarın

hayatımıza girmesiyle de bilgi toplumuna geçiş sağlanmıştır çünkü bilgisayarlar ve ağ bağlantıları sayesinde bilginin saklanması, depolanması ve paylaşılması sağlanmış böylece bilgiye ulaşım hızı artmıştır [61].

21. yüzyıl bilişim ve iletişim çağı olarak adlandırılıp teknolojinin hızla gelişmesi devlet ve kamu hizmetlerini de dijitalleştirmektedir. Bilgi ve iletişim, kamu sektörü üzerinde denetim ve baskının artmasının yanı sıra yeni fırsatları da gündeme getirmektedir. Bilgi çağıyla beraber hayatımıza dahil olan internet, kamu hizmetlerini vatandaşın zaman, mekân fark etmeksizin telefon ve bilgisayarına iletmektedir. Bu bilincin kamu yönetimine etkisi demokratikleşme ve insan hakları kavramlarının benimsenmesi olacaktır. Yeni kamu yönetimi reformunun başarılı olabilmesi için sistemin bürokratik odaklı bir devlet yapısı yerine vatandaş odaklı bir demokratik devlet yapısına göre evrilmesi gerekmektedir [21]. Bilgi teknolojileri küreselleşmeye yön veren bir faktör gibi görünse de hem iş kolaylığı hem de ülkeler arası rekabet için kaçınılmaz ve takip edilmesi gereken bir yeniliktir [62]. BİT sayesinde yüz yüze, kâğıt üzerinde yürütülen bürokratik işlemlerin elektronik ortamda işleme girebilmesi kırtasiyeciliği azaltmış piyasanın işlerliğini kolaylaştırmıştır [63]. İnsanlar bu teknolojik gelişmeler sayesinde devlet ve kurumlarla iletişimi hızlı ve kolay bir şekilde gerçekleştirebilmektedir. Yani bilgi toplumu nitelikli insan faktörünün önemini, eğitimin sürekliliğini ön plana çıkarıp e-ticaret gibi yeni gelişmeleri topluma kazandırmıştır diyebiliriz [44]. Kısacası küreselleşmenin etkisiyle dijitalleşen bu dünyada coğrafi sınırların olmadığı ve ticaret piyasasının ülkeler arası serbestleştiği yeni bir sürece başlanmıştır [64]. Böylece uluslararası e-ticaret, sanal borsa, serbest piyasa ve para dolaşımı hız kazanmıştır [65].

Kamu yönetiminde sağlık hizmetlerinde, eğitim ve öğretim kaydında, adalet hizmetlerinde, sosyal güvenlik sistemlerinde, maliye işlemlerinde, ulaşım hizmetlerinde, yerel yönetim hizmetlerinde ve vatandaşlık hizmetlerinde elektronik ortama geçilmesi bilgi ve teknoloji kullanımıyla meydana gelen değişiklere örnektir. Yeni kamu yönetiminde kamu hizmetlerinin sunulduğu kişiler vatandaş yerine müşteri olarak görülür. Kimi yerde işe bilgi ve iletişim teknolojisine bağlı olarak kullanıcılara e-tüketici denmektedir ve e-tüketici vatandaş temsil etmektedir [65]. Yeni kamu yönetimi yaklaşımı kendi içerisindeki bir sonraki adım olarak bilgi yönetimi sisteminin uygulanabilirliğine zemin hazırlamıştır. Bilgi yönetimi, kamu

yönetiminin piyasalaşması, ağ yapılanmasını ve öğrenen örgüt yapısına ulaşmasını kolaylaştırmış bu yapılanma sonucu e-devlet girişimlerine temel hazırlamıştır [38].

Bölüm 3

E-Devlet ve Özellikleri

3.1 E-Devlet Kavramı

Gelişen teknolojiyle beraber dünya hızlı bir değişim sürecine girmiş, sınırlar kalkmış ve devletlerin vatandaşlarına sunduğu hizmetlerin, mevcut yönetim politikalarının yetersiz kalması yeni bir kamu yönetimi isteğini de beraberinde getirmiştir [66]. Vatandaşların istekleri, veri ve bilgi açlığının giderek arttığı bu yeni düzende devletler de kendine bir yer bulma çabasına girmiş teknolojinin sağladığı imkanları da göz önünde bulundurarak devletin elektronik nitelik kazanmasını istemiş ve e-devletleşme sürecine girmelerini sağlamıştır [67]. E-devlet mevcut olan ve geçmişte var olan bilgilere elektronik ortamdan ulaşılmasını sağlayan fiziken hiçbir devlet kurumuna gitmeyi gerektirmeden hizmet alınan elektronik devlet sistemidir [68]. İnternet ağı sayesinde kamu hizmetlerinin vatandaşa zaman, mekân fark etmeden hızlı, kolay, verimli ve kaliteli bir şekilde sunumunu sağlamaktadır. E-devlet platformuna sadece bir uygulama veya bir proje olarak bakmak çok doğru değildir. Devletin gelişen ve sürekli değişmekte olan teknolojik dünyaya ayak uydurmasıyla klasik devlet yapısını küreselleşme paralelinde yeniden yapılandırması olarak söylenebilir. Sürekli takip, denetim ve güncelleme gerektiren bu yapı sayesinde mevcut yönetim daha hızlı, sağlam ve kaliteli bir hizmet sunumu sağlamaktadır. Böylece vatandaşların teknolojik gelişmelere ayak uydurarak bu platformu tercih etmesi toplumun bilişim konusunda dönüşüm sürecini yadsınamaz hale getirmiştir [69].

Bilgi yönetimi, e-devlet için uygulanması gereken bir stratejidir çünkü kullanıcı ve e-devlet arasındaki etkileşimi sağlamaktadır [70]. E-devlet aracılığıyla hizmet sunan bilgi yönetimi kamuda rekabeti arttırmak, en iyi uygulamayı paylaşmak, insan sermayesini korumak, vatandaşın ve kamu personelinin devlete güvenini arttırmayı sağlar [71]. Özel ya da kamu alanı fark etmeksizin yeni yönetim modelleri ve kavramları oluşmuştur. E-yönetim, e-devlet, e-belediye, E-vatandaş, e-kurum ve e-şirket kavramları devletin temellerini oluşturan unsurların e-devletteki karşılıklarıdır [72,73]. E-devletleşmenin temel amacı devlet-vatandaş ilişkisini elektronik ortama taşıyarak bürokratik engellerden arındırılmış bir hizmet sunmak, devletin yönetim yapısının küçültülerek maliyetini azaltmak, elektronik sistemlerin hızlılığı ve kararlılığı sayesinde kamu yönetiminde yeni bir alan oluşturmak, şeffaflığın ön plana çıkarılarak yolsuzluğun önüne geçmek hedeflenmiştir. Vatandaşın kullanım kolaylığı ve her an her yerde hizmet alabilmesi için e-devlet platformu mobil uygulamalarda da kullanılabilir hale getirilmeye çalışılmaktadır [74].

ABD'nin e-devlet üzerine kurulan 3 temel stratejisi bulunmaktadır. Bunlar bürokrasi merkezli değil vatandaş merkezli olmak, sonuç odaklı ve yenilikleri destekleyen Pazar odaklı bir devlet olmak şeklindedir. Bu stratejilerin uygulanabilirliği vatandaşa ne kadar kolay ulaştırıldığıyla alakalıdır. ABD uyguladığı bu stratejilerle 1993-1998 yılları arasında e-devlet projeleri sayesinde 138 milyar dolar tasarruf sağlamıştır. ABD'nin bu başarısı üzerine e-Avrupa girişimi 1999 yılında Helsinki de düzenlenen bir konsey sonucu Avrupa birliği tarafından onaylanmıştır [75,76]. E-dönüşüm, kurumların veya şirketlerin verdikleri hizmetleri yasal ve yönetsel kurallara uyum sağlayarak dijital ortamdan kullanıcılarına sunmasına denir [77]. Türkiye Haziran 2001'de yapılan Avrupa Birliği zirvesinde e-Avrupa Girişimi'ne üye olmuştur [78]. E-dönüşüm Türkiye projesi, Avrupa birliğine aday olan ülkelerin tasarladığı E-Avrupa+ girişimine destek olan Türkiye, vatandaşlarının işletmeler ve kamu kurumlarıyla uyum içinde olup rekabette başarılı ve refah seviyesi yüksek bir ülke olmayı hedeflemiştir [79].

E-Avrupa girişiminin 10 temel hedefi bulunmaktadır. Bunlar;

1. Avrupa'daki genç nüfusun sayısal çağa hazırlanması
2. Ucuz internet erişimi
3. e-Ticareti hızlandırmak
4. Araştırmacılar ve öğrenciler için hızlı internet
5. Güvenli elektronik erişim için akıllı kartlar
6. Yüksek teknoloji üreten/kullanan KOBİ'ler için risk sermayesi
7. Özürlüler için e-Katılım (e-Participation)
8. Çevrimiçi sağlık hizmetleri
9. Akıllı ulaşım
10. Çevrimiçi devlet hizmetleri [80].

3.2 E-Devlet Gelişim Süreci

Tarihte toplumsal gelişim ve değişim süreçleri insanlık adına çeşitli etkenlere bağlı olarak özellikle teknolojik gelişmeler çok hızlı şekilde ilerlemektedir. Bu gelişmeler bilgi toplumunda kamu yönetimi sisteminde de değişikliklere yol açmıştır. Dijitalleşen bu dünya, kamu hizmetlerini de bu yöne kaydırarak e-devletleşme sürecine geçirmiştir. Oluşan bu yapı kamu yönetim hizmetlerinin daha etkin, şeffaf, faydalı, verimli, hızlı ve kolay erişilebilir hale getirmiştir. Teknolojik gelişmeler elektronik ticaretin ülkeler arası gerçekleşmesinde büyük etki sağlamış bu durum hem ekonomik hem zaman kaybını engellediği için devletler bu sistemi kamu yönetim sistemine de uygulamış, böylece vatandaş-devlet ilişkileri de yeni bir boyut kazanmıştır. Karmaşık bir yapıya sahip olan kamu yönetimi küreselleşmenin ve gelişen teknolojinin etkisiyle bürokrasinin azaldığı, vatandaşa kesintisiz hizmet sunabilen e-devlet sistemini oluşturmuştur [61].

Türkiye’deki e-devlet oluşum platformunda yer alan birçok proje vardır. Bu projelerden bazıları kamu kurumlarını da kapsamaktadır. Türkiye’nin bilgi sistemlerine yatırım yapması ve e-sistemlerin kullanımı için alt yapı çalışmaları sanılanın aksine 1960’larda başlamıştır. 1970’li yılların başında ise içişleri bakanlığı nüfus ve vatandaşlık işleri genel müdürlüğü, merkezi nüfus istatistikleri projesini (MERNİS) başlatmıştır. MERNİS projesi, 1972 yılında temelleri atılan ve 2002 yılında hizmete sunulan hala devam etmekte olan bir projedir. Bu projeye her vatandaşa ait bireysel kimlik numaraları verilerek yapılan herhangi bir işlemin o numara sayesinde takibinin yapılması hedeflenmiş, oluşacak birçok proje için veri tabanı olarak yerini almıştır. Diğer bir uygulama olarak 1998 de temelleri atılan Kamu-Net Projesi düşünülmüş ve bu hizmetin amacı da kamu kuruluşları arasında veri alışverişi sağlanması, kırtasiyeciliği azaltarak elektronik ortama geçişin hızlanması İstenmiştir. 2005 yılında diğer kurumların MERNİS sisteminden yararlanması amacıyla kimlik paylaşım sistemi (KPS) hayata geçmiştir. Kasım 2005’te Türk Telekom ile OYAK Teknoloji (OYTEK) ve merkezi Singapur’da bulunan ortağı Crimson Logic ile kamu hizmetlerinin tek merkezden sunumunun gerçekleştirileceği e-devlet Ana Kapısı sisteminin teknik altyapısının oluşturulması için 20 milyon Euro’luk bir anlaşma imzalamıştır. Milli Eğitim Bakanlığı ise e-devlet uygulaması olan, e-Okul isimli öğrenci portalı sistemini Mayıs 2006’da başlatmıştır. Bu proje ile öğrencilerin sınıf, not ve branş bilgileri gibi okul kayıtları, MERNİS sistemindeki kimlik bilgileri ile entegre edilerek daha sağlıklı merkezi bir bilgi sistemine kaydedilmiştir. 18 Aralık 2008 yılında e-devlet kapısı www.turkiye.gov.tr hizmet vermeye başlamıştır [81-83].

2011 yılında yürürlüğe giren 655 sayılı kanun hükmünde kararname ile ulaştırma denizcilik ve haberleşme bakanlığı haberleşme genel müdürlüğü çatısı altında e-devlet çalışmalarının yapılması için e-devlet hizmetleri dairesi başkanlığı kurulmuştur. Görev tanımı; “Bilgi toplumu politika, hedef ve stratejileri çerçevesinde; ilgili kamu kurum ve kuruluşlarıyla gerekli iş birliği ve koordinasyonu sağlayarak e-devlet hizmetlerinin kapsamı ve yürütülmesine ilişkin usul ve esasları belirlemek, bu hizmetlere ilişkin eylem planları yapmak, koordinasyon ve izleme faaliyetlerini yürütmek, gerekli düzenlemeleri yapmak ve bu kapsamda ilgili faaliyetleri koordine etmek” şeklinde belirtilmiştir [84]. 2011 yılında bakanlıkların

tekrar yapılanmasıyla başbakanlık denetimi ve yönetiminde üç bakanlık görevlendirilmiş ve kendileri bağlı kurumları e-devlet çatısı altında yönetmişlerdir. Bu bakanlıklar; ulaştırma, denizcilik ve haberleşme bakanlığı, bilim, sanayi ve teknoloji bakanlığı ve kalkınma bakanlığıdır [85]. Sonrasında gelişen teknolojik durumlar, toplumsal talepler ve kamudaki reformlar doğrultusunda, her kurumun birbirinden bağımsız olarak sürdürdüğü dijital dönüşüm (e-devlet), siber güvenlik, milli teknolojiler, büyük veri ve yapay zekâ ile ilgili çalışmalar tek çatı altında toplanması amaçlanmıştır. Böylece 10 Temmuz 2018 tarihli ve 30474 sayılı Resmi Gazete’de yayımlanarak yürürlüğe giren 1 Sayılı Cumhurbaşkanlığı Kararnamesi kapsamında T.C. Cumhurbaşkanlığı Dijital Dönüşüm Ofisi kurulmuştur [86].

3.3 E-Devletin Faydaları

E-devlet sistemi, devletin bütün birimlerinin bilgisayar ortamında kendi kurumları ve kurumlar arası bilgi paylaşımının yapılması, bu birimlerde bulunan bireylerin teknolojik bilgilerinin yeterli seviyede olması ve bu sayede bilgi bankalarının oluşturulabilmesi kullanıcı yani vatandaşla bilişim ağı sayesinde bağlantı kurabilmesini sağlamaktadır. Bu yapıyla e-devlet birçok yarar sağlamıştır. Bu yararlardan bahsedecek olursak kamu yönetimi açısından verilere ulaşım süresi kısılacağından yöneticiler daha hızlı karar verebilecekler ve raporlar elektronik sunulacağı için denetim kolaylaşacaktır. Kamu hizmetleri açısından bakıldığında rüşvet ve tanıdık vasıtasıyla yapılan işlemler son bulacak ve daha verimli ve eşit hizmet sunulacak aynı zamanda vatandaş bu hizmeti zaman, mekan fark etmeksizin istediği her yerden alabilecektir. E-devlet sayesinde kırtasiye masrafları, dosya getir-götür işlemleri son bulacak zamandan ve mali açıdan tasarruf sağlanarak daha kaliteli, şeffaf, verimli, hızlı ve güvenli bir hizmet ortamı sağlanacaktır [87].

Kıyasası e-devletin saylayacağı faydalar şu şekilde sıralanabilir;

- Hizmet sunumu veya talebi için saat, zaman ve mekan sınırı ortadan kalkmıştır
- Bürokratik işlemler en aza indirgenmiş ve belge eksikliği, kırtasiyecilik, rüşvet ve yolsuzluk ortadan kalkmıştır
- Her birey ve kurum devlete eşit mesafede yer almaktadır
- Talep ve isteklere daha hızlı ve güvenilir erişim hizmeti sağlanmaktadır
- İnsandan kaynaklanan hata unsurunun ortadan kaldırılması ve hata oranlarının düşmesi
- Hizmet ve iş verimliliğinin artması
- Eski işlemlerin ve evrakların kayıt altına alınarak güven ortamının sağlanması [88].

3.4 E-Devlette Karşılaşılan Sorunlar

Bilişim teknolojilerinin hızla gelişmesi ve küreselleşme sonucu hayatımıza yeni bir boyut kazandırarak interaktif bir şekilde giren e-devlet uygulamaları birçok sorun ve eksiklikleri de beraberinde getirmiştir. Bu sorunlar yönetimden kaynaklı, vatandaş kaynaklı ve bilgi iletişim sisteminden kaynaklı sorunlar olarak karşımıza çıkabilmektedir. Bu sorunları biraz daha detaylı inceleyecek olursak; yapısal teknik sorunlar olarak en başta ulusal teknik ağı ve altyapısı sorunu olarak karşımıza çıkmaktadır. Bu sorunu sayısal uçurum hacmi olarak karşımızda görmek mümkündür. Kırsalda ve kentlerde yaşayan insanların hem internet altyapısına ulaşımı hem de bilgisayar okuryazarlığı karşılaştırıldığında elektronik hizmet alımı değerlerinde uçurum gözlenmektedir. İktisadi ve toplumsal sorunlar çerçevesinden bakıldığında gelişmiş ülkelerde kırtasiyeciliğin azaltılıp daha ekonomik ve hızlı bir hizmet sunumu gerçekleşirken gelişmekte olan ülkelerde mevcut altyapının oluşturulması için harcanan miktar yani yazılım, donanım maliyetiyle kar zarar dengesinde bir bozukluğa yol açmıştır. Türkçe karşılığı Ekonomik Kalkınma ve İşbirliği Örgütü olan OECD (Organization for Economic Cooperation and Development)'nin raporuna göre Türkiye'de internet erişim maliyetinin fazla

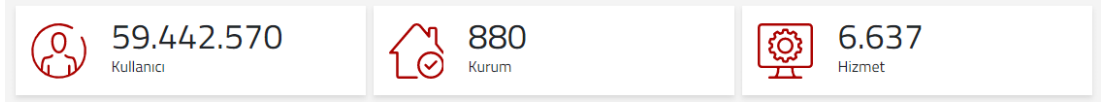
olmasından ötürü elektronik hizmetlere olan taleplerin düşük olduğu ve kişisel verilerin korunmasına ilişkin yasa tasarısının belirginleşmesi gerektiği vurgulanmıştır. Bir sonraki sorun ise bilgi güvenliği açısından oluşabilecek herhangi bir siber saldırıya karşı vatandaşların kişisel bilgilerinin ve kurumların verilerinin gizliliği için güvenlik duvarının sağlam bir şekilde oluşturulması gerekmektedir. Yasal ve yönetsel sorunlar açısından bakıldığında genel olarak hiçbir ülke bu sorunu çözebilmiş değildir. Bu sorun için e-imza sisteminin yaygınlaşmaması ve e-noter kurumlarının oluşturulmaması sonucu hazırlanan sayısal sertifikaların gönderilen kurum ve kuruluşlara iletilmesini üstlenecek e-onay kurumunun oluşmamasından kaynaklanmaktadır [89-91].

E-devlet sisteminin ülkelerde başarılı olabilmesi için uygulama çalışmalarının ulusal plan ve çıkarlarla beraber ele alınmalı, uygulamadan sorumlu bir kurum ve yönetici olmalı, yasal düzenlemeleri olmalı, kişisel bilgilerin korunması sağlanmalıdır [73].

3.5 E-Devletin Kullanım Alanları ve Uygulamaları

E-devlet kapısının işleyişi www.turkiye.gov.tr adresinden kullanıcılar (vatandaşlar) T.C. kimlik numaraları ve e-devlet şifreleriyle sisteme giriş yapabilmektedirler. Böylece tek oturum üzerinden tekrar giriş veya çıkış yapmadan istekleri hizmeti alabilirler [92].

Türkiye Cumhuriyeti cumhurbaşkanlığı dijital dönüşüm ofisi e-devlet istatistikleri 14.06.2022 tarihinde alınan bilgiye göre Şekil 3.1’de görüldüğü gibi 59.442.570 kullanıcı sayısı, 880 hizmet veren kurum sayısı ve 6637 hizmet alanı vardır [93].

Şekil 3.1: E-Devlet İstatistikleri

E-devlet, devletin vatandaşlarına sunduğu hizmetlerin internet ortamında güvenli, hızlı ve kesintisiz bir şekilde gerçekleştirmesidir. E-devletin uygulama aşamaları e-devletin ortaya çıkış aşaması, gelişme aşaması, interaktif aşama, işlem aşaması ve kesintisiz sunulan kamu hizmetleri şeklinde sıralanabilir [94].

Türkiye İstatistik Kurumu (TÜİK) tarafından gerçekleştirilen 2021 Yılı Hane halkı Bilişim Teknolojileri Kullanımı Araştırması sonuçlarına göre; internet kullanım oranları ile e-devlet kullanım oranları Tablo 3.1 ve Tablo 3.2’de verilmiştir. Tablo 3.1’de 2020-2021 yıllarında, en son kullanım zamanına ve cinsiyete göre internet kullanım oranları verilmiştir. İnternet kullanım oranı 2021 yılında 16-74 yaş grubundaki bireylerde %82,6 olmuştur. Bu oran, bir önceki yıl olan 2020 yılında %79’du. İnternet kullanım oranı cinsiyete göre incelendiğinde; bu oran erkeklerde %87,7 iken kadınlarda %77,5 oranında olduğu görülmüştür [95].

Tablo 3.1: İnternet Kullanım Oranları [95]

	Kullanım Zamanı	Erkek		Kadın		Genel	
		2020	2021	2020	2021	2020	2021
İnternet kullananlar	Son üç ay içinde	83,3	86,5	72,1	76,4	77,7	81,4
	Üç ay ile bir yıl arasında	0,6	0,5	0,5	0,6	0,6	0,5
	Bir yıldan önce	0,8	0,8	0,7	0,6	0,7	0,7
	Toplam	84,7	87,7	73,3	77,5	79,0	82,6
Hiç Kullanmayan		15,3	12,3	26,7	22,5	21,0	17,4

Tablo 3.2’de kişisel amaçla kamu kurum ya da kuruluşları ile iletişime geçmek veya kamu hizmetlerinden yararlanmak için 2020 yılı Nisan ayı ile 2021 yılı Mart ayını kapsayan periyotta internet kullanan 16-74 yaş aralığındaki bireylerin oranı %58,9 olmuştur. Bu oran önceki yılın aynı döneminde %51,5 idi. E-devlet

hizmetlerini kullanım amaçları arasında, kamu kuruluşlarına ait web sitelerinden bilgi edinme %55,8 ile ilk sırayı almıştır [95].

Tablo 3.2: E-Devlet Hizmeti Kullanımı [95]

E-Devlet hizmeti kullanımı		Erkek		Kadın		Genel	
		2020	2021	2020	2021	2020	2021
Özel amaçla kamu kurum/kuruluşlarıyla iletişimde interneti kullananların oranı		62,1	67,6	41,1	50,2	51,5	58,9
Yürüttükleri faaliyetler	Kamu kuruluşlarına ait web sitelerinden bilgi edinme	59,4	64,4	38,1	47,2	48,7	55,8
	Resmi formları indirme/yazdırma	30,6	33,7	18,5	21,8	24,5	27,7
	Çevrimiçi form doldurma	33,4	37,0	23,7	27,6	28,6	32,3

Şekil 3.2’de görüldüğü üzere e-devlet kapısı kullanıcı sayısı 15.09.2021 tarihli veriye göre 56 milyon kullanıcıyı aşmıştır. Kullanıcı sayısı son üç yılda yaklaşık 19 milyon artış göstermiştir [96].

Şekil 3.2: E-Devlet Kapısı Kullanıcı Sayısı

Şekil 3.3'te görüldüğü üzere e-devlet kapısından verilen hizmet sayısı 15.09.2021 tarihli veriye göre 5971'e ulaşmıştır [96].

Şekil 3.3: E-Devlet Kapısından Verilen Hizmet Sayısı

Şekil 3.4'te görüldüğü üzere e-devlet kapısında hizmet veren kurum sayısı 2018'den 2021'e kadar yaklaşık %83 artış göstererek 818'a ulaşmıştır [96].

Şekil 3.4: E-Devlet Kapısında Hizmet Veren Kurum Sayısı

14.06.2022 tarihi itibariyle e-devlet üzerinden resmî kurumların sunduğu e-hizmetler şu şekildedir;

- Adalet
- Çevre, tarım ve hayvancılık
- Devlet ve mevzuat
- Eğitim
- Genel bilgiler
- Güvenlik
- İş ve kariyer
- Kişisel bilgiler
- Sağlık
- Sosyal güvenlik ve sigorta
- Şikâyet ve bilgi edinme
- Telekomünikasyon
- Trafik ve ulaşım
- Vergi, harç ve cezalar [97].

09.05.2021 tarihi itibariyle e-devlet kapısında en sık kullanılan uygulamalar şu şekildedir;

- Aile ve Sosyal Hizmetler Bakanlığı; Sosyal Yardım Bilgileri Sorgulama
- İçişleri Bakanlığı; E-Başvuru
- Aile ve Sosyal Hizmetler Bakanlığı; Pandemi Sosyal Destek Ön Başvurusu
- Sosyal Güvenlik Kurumu; 4A Hizmet Dökümü (Son 6 ay)
- Adalet Bakanlığı; Dava Dosyası Sorgulama
- Gelir İdaresi Başkanlığı; Vergi Borcu Sorgulama
- Türkiye Noterler Birliği; Adıma Tescilli Araç Sorgulama (Gerçek Kişi)
- Sosyal Güvenlik Kurumu; SGK Tescil ve Hizmet Dökümü / İşyeri Unvan Listesi
- Sağlık Bakanlığı; HES Kodu Üretme ve Listeleme
- Emniyet Genel Müdürlüğü; Araç Plakasına Yazılan Ceza Sorgulama (Gerçek Kişi)
- İçişleri Bakanlığı; Seyahat İzin Talebi

- Sosyal Güvenlik Kurumu; Sosyal Güvenlik Kayıt Belgesi Sorgulama
- Tapu ve Kadastro Genel Müdürlüğü; Tapu Bilgileri Sorgulama
- Türkiye İş Kurumu (İŞKUR); İşsizlik Ödeneği/İş Kaybı Tazminatı ve Kısa Çalışma Ödeneği Sorgulama
- Emniyet Genel Müdürlüğü; Aracımın Çekildiği Otopark Bilgisi Sorgulama (Gerçek Kişi)
- Adalet Bakanlığı; İcra Dosyası Sorgulama
- Sosyal Güvenlik Kurumu; 4A/4B İşgöremezlik Ödemesi Görme
- Aile ve Sosyal Hizmetler Bakanlığı; Sosyal ve Ekonomik Destek Ödeme Bilgileri Sorgulama
- Bilgi Teknolojileri ve İletişim Kurumu; Mobil Hat Sorgulama
- Sosyal Güvenlik Kurumu; 4A Emekli Aylık Bilgisi [98].

Bölüm 4

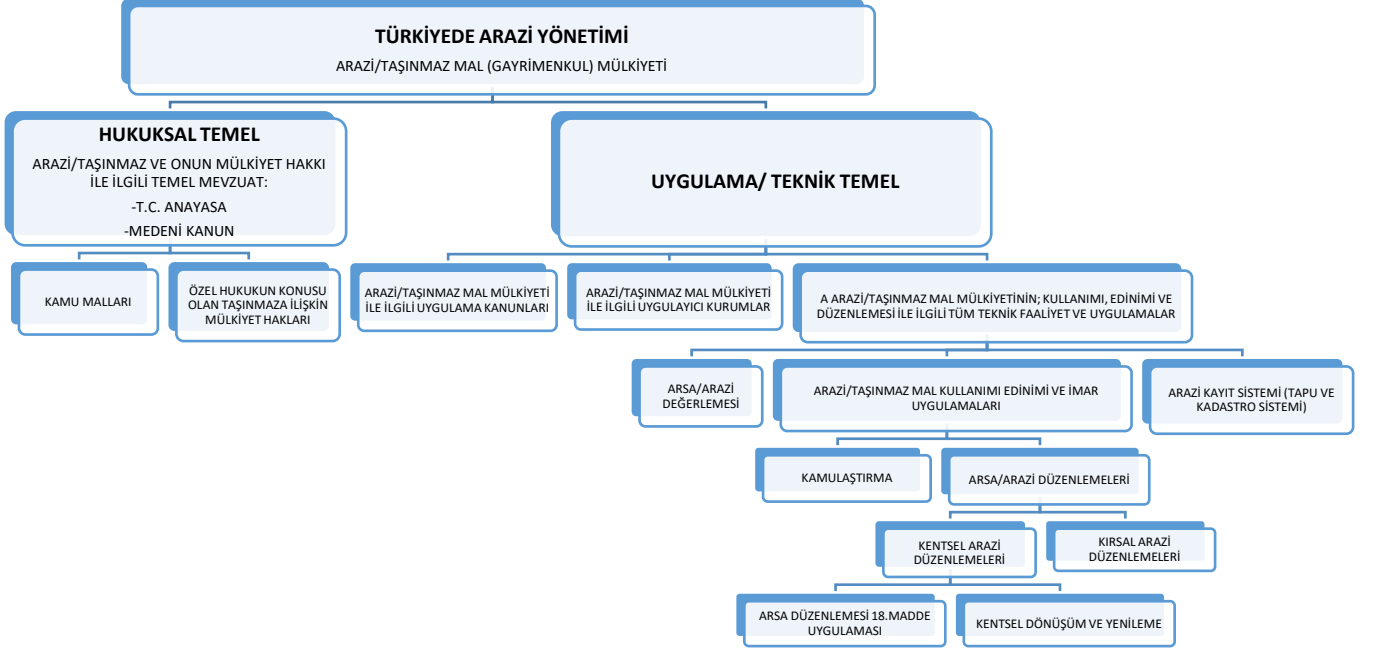
Arazi Yönetimi Kavramı ve Dijital Dönüşüm

4.1 Arazi Yönetimi

Arazi, fertler için bir zenginlik kaynağı olduğu gibi, ülkeler için de önemli bir finansal değer, hatta toplumları güçlendiren sosyal ve politik olgunun önemli bir parçasıdır. Ancak birey ve toplumların hayatında bu derece önemli bir yere sahip olan ‘arazi’, aynı zamanda tüketilebilir, sonlu bir kaynaktır. Bu nedenle arazinin sürdürülebilir yönetimine ihtiyaç vardır [99]. Ülkemizdeki arazi yönetim mevzuatı çok geniş ve karmaşık bir yapıdadır. Mevcut arazi mevzuatını doğrudan ve dolaylı yoldan ilgilendiren yüzlerce düzenleme olması nedeniyle mevzuatın anlaşılabilir bir düzeyde analiz edilmesi gerekmektedir. Çünkü sürdürülebilir bir arazi yönetim sistemi işleyişi, alınan karar ve politikaların uygulanması için arazi mevzuatına ihtiyaç vardır. Arazi yönetiminin temel kavramları her kurumun kendi faaliyet alanlarına göre farklı tanımlanabilmekte ve uygulanabilmektedir. Temel kavramların arasındaki bu farklılık bilgiye erişimde, taşınmazlarının niteliklerinin belirlenmesinde, mahkemelerin karar alması noktasında ve benzeri birçok durumda çeşitli sıkıntılara sebep olmaktadır. Bu nedenle geniş ve karmaşık yapıya sahip arazi yönetimi yapısının organize edilmesi ve üretilen bilgilerin kullanıcılara kolay ve hızlı şekilde iletilmesi ihtiyacı doğmuştur [100].

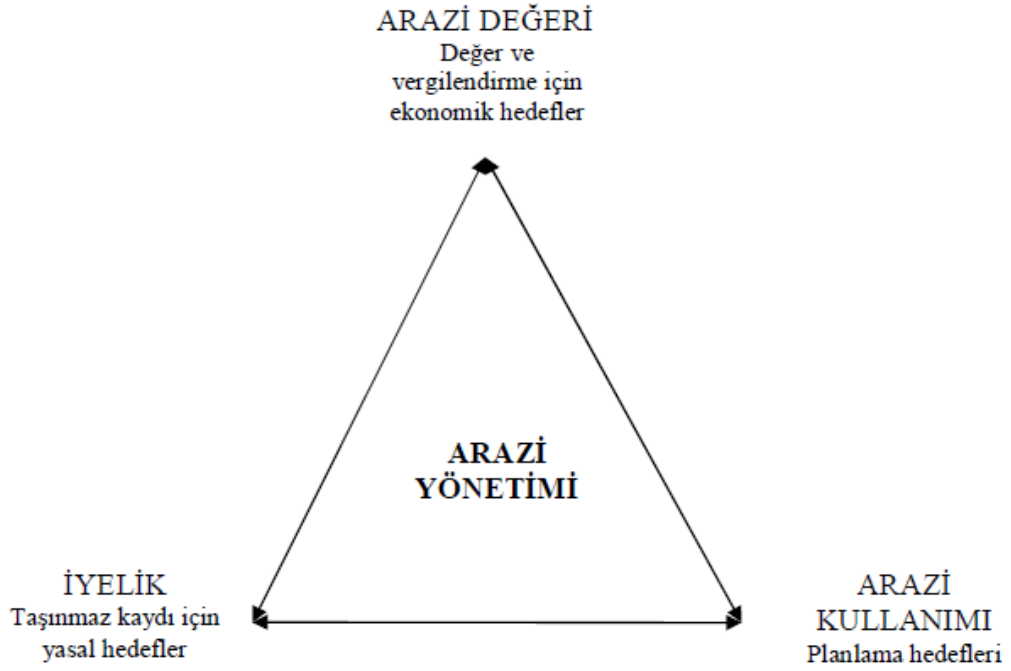
Türkiye’deki arazi yönetim sistemine bakıldığında esas konu taşınmaz mal ve onun mülkiyeti yani aidiyetidir. Bahsi geçen taşınmaz mal veya araziye ait bütün bilgilerin veya verilerin ayrıntılı bir şekilde bulunması etkin ve sürdürülebilir bir arazi yönetim sistemi için gereklidir. Türkiye’nin arazi yönetim sistemi için taşınmaz mal/gayrimenkul mülkiyeti esas alınmıştır. Ülger bu bilgilere dayanarak

Türkiye’deki sürdürülebilir arazi yönetim sistemi modelini aşağıda bulunan Şekil 4,1’de göstermiştir [101].

Şekil 4.1: Türkiye’de Arazi Yönetimi [101]

Arazi yönetim sistemi, arazinin mülkiyeti, değeri, kullanımı ve bununla ilgili kaynaklar hakkında bilgi kaydetme ve yayma süreçleri için kullanılmaktadır. Bu tür süreçler, hakların ve arazinin diğer özelliklerinin belirlenmesini, araştırılmasını, tanımlanmasını, bunların ayrıntılı belgelerini ve arazi piyasalarını desteklemek için ilgili bilgilerin sağlanmasını içerir [102]. Williams ve arkadaşlarına göre ise; neredeyse bütün ülkelerde arazi yönetim sistemi bileşenleri Şekil 4.2’de görüldüğü gibi arazi mülkiyeti, arazi değeri ve arazi kullanımı şeklinde üç işlevden oluşmaktadır [103].

Şekil 4.2: Taşınmazın Üç Özniteliği [104]

Uluslararası kuruluşların bir araya gelerek arazi yönetimi ve gelişimi hakkında yaptığı bazı çalışmalar şu şekildedir;

- FIG Kadastro Bildirgesi(1995),
- Bogor Bildirgesi (1996),
- Kadastro 2014 Raporu (1998),
- Sürdürülebilir Kalkınma İçin Bathurst Arazi Zilyetliği ve Kadastral
- Altyapılar Bildirgesi (1999),
- Arazi idaresi sistemlerinin karşılaştırılması (2003),
- Avrupa birliği arazi politikası ilkeleri (2004),
- UNECE (Birleşmiş Milletler Avrupa Ekonomi Komisyonu) Kararları [105].

Arazi yönetimi görev tanımında aşağıdaki maddeler yer alır;

- Taşınmazların değerlendirilmesi
- Kamu altyapısının ve hizmetlerin gelişimi ve yönetimi
- Arazi kullanım politikalarının oluşturulması ve uygulanması.

- İpotek ve yatırımlar üzerindeki kararları da içeren, mülkiyet transferleri
- Orman, toprak veya tarım gibi arazi kaynaklarının yönetimi
- Çevresel etki değerlendirmeleri
- Tüm arazi tabanlı aktivitelerin arazi kullanımını etkiledikleri derecede izlenmesi [105].

UN Avrupa Ekonomi Komisyonunun (United Nations Economic Commission For Europe-UNECE) 1996' da yayınladığı arazi yönetim kılavuzuna göre arazi yönetim sisteminin yararlarından şöyle bahsedilmiştir;

- Mülkiyet güvencesi sağlar
- Taşınmaz piyasasının gelişimini ve denetimini sağlar
- Taşınmaz vergilendirmesinin desteklenmesini sağlar
- Kredi güvenliğini sağlar
- Kentsel planlama ve altyapı gelişimini sağlar
- Arazi reformunun kolaylaştırılmasını sağlar
- Çevre yönetimini destekler
- İstatistiksel veri üretimini sağlar
- Devlet arazilerini korunmasını sağlar [102].

Türkiye'de arazi yönetim uygulamalarına bakıldığında birçok meslek grubunun bir araya gelerek sosyoekonomik ve teknik konuları göz önünde bulundurarak aşağıdaki sonuçlar elde edilmiştir.

- Arazi, tüketilebilir, sonlu bir kaynaktır.
- Bu nedenle arazinin sürdürülebilir bir yönetime ihtiyacı vardır.
- Arazi idaresiyle ilgili yasaların birçoğu gelişen ve değişen ülke ihtiyaçlarına cevap verememektedir.
- Ülkemizdeki tapu kayıtlarının yetersizliği nedeniyle oluşan problemlerin önüne geçilmesi için mevcut Tapu ve Kadastro sisteminin CBS'ye entegre edilmesi gerekmektedir.

- CBS entegrasyonu için Türkiye Ortofoto Haritalarının üretilmesi gerekmektedir.
- Uluslararası taşınmaz değerlendirme standartları için yeni bir bilgi sistemi kurulmalıdır.
- Tarımsal Niteliği Korunacak Alanlarda (TNKA), arazi toplulaştırmasının uygulanabilirliği araştırılmalıdır. [105].

Günümüzde, araziyle ilgili mülkiyet haklarının kamu tarafından düzenlenip, güvence altına alınmasına yönelik bir arazi yönetimi serbest piyasa ekonomisinin ana bileşenidir. Bu durum, gelişmiş yaşam standartlarına erişimin de öncelikli bir adımı olarak görülmektedir. Arazi Bilgi Yönetimi Sistemi (ABYS) ve yönetim düzeneklerinin oluşturulması önem verilmesi gereken bir önceliktir. Bu amaçla; bilgi toplamak için gerekli teknolojiyi sağlamak, bilgilerin etkili biçimde kullanılması yollarını aramak, bilgi sistemlerinin oluşturulmasına ve geliştirilmesine neden olmuştur [106].

Arazi Yönetimi İçin Bilgi Sistemleri şu şekilde sıralanabilir;

1. **Konumsal bilgi sistemleri;** nesnelere ait hem koordinat (grafik) hem sayısal (öznitelik-metin) bilgilerine sahip olan sistemdir.
2. **Coğrafi bilgi sistemleri;** bilgi teknolojisine dayalı veri toplama, işleme ve sunma aracı, yoğun ve karmaşık konum bilgilerinin etkin bir şekilde denetlenebildiği bir yönetim biçimi ve coğrafi verilerin daha verimli kullanılmasına olanak sağlayan bir sistem ya da bunların bir bütünüdür.
3. **Arazi bilgi sistemleri;** taşınmazlara yönelik mülkiyet bilgilerinin toplanması, üretilmesi ve yönetilmesi için kullanılan bir sistemdir.
4. **Kent bilgi sistemleri;** kurumların topladığı, sakladığı ve gerektiğinde kamuya sunduğu altyapı, üstyapı, planlama, sağlık, güvenlik, ulaşım, eğitim, turizm ve kent hayatındaki tüm olguları kapsayan sistemin bütünüdür.
5. **Konumsal veri altyapıları;** ülke politikaları ve karar vermez mekanizmaları için temel hazırlayarak vatandaş, özel sektör, kamu kurum ve kuruluşlarına somut faydalar sağlayan sistemdir [106].

4.2 E-Arazi Yönetimi

Mülkiyet hakkının korunması ve kullanılması ekonomik ve sosyal anlamda sürdürülebilir bir arazi idaresi oluşturabilmek için gerekli temel olgulardır [107]. Birçok ülkede mülkiyet hakkının korunması ve kullanılması devlet kontrolünde olduğu için devlet ile vatandaş/kurumlar arasında doğrudan bir etkileşim söz konusudur. Devletlerin bu yönde aldığı kararlar ile bu etkileşim düzeyini belirlemektedir [108]. Devlet ve vatandaşın/kurumların doğrudan etkileşimde bulunduğu en yoğun alanların başında kadastro ve arazi yönetimi sistemi gelmektedir. Bu nedenle devlet kamu kurumları aracılığı ile vatandaşa arazi yönetimine ilişkin çeşitli hizmetler sunmaktadır. Bu hizmetlerin gerçekleşebilmesi için çoğunlukla vatandaşın bireysel olarak talepte bulunması gerekmektedir. Klasik kamu yönetiminde sıklıkla gözlenen yüksek hizmet bedeli, karmaşık bürokratik işlemler, zaman alan başvuru süreci gibi durumlar vatandaşın daha iyi hizmet almasını engellemektedir. Bu nedenle, sürdürülebilir arazi yönetim sistemine geçiş çok yavaş ilerlemektedir. Yeni arazi yönetimi paradigması ile kamu kurumları, hizmet sunumunun daha iyi yönetimi ve AİS politikasının uygulanması için yeni fırsatları değerlendirmeye teşvik edilmektedir [104,109].

Yasal ve kurumsal politika odaklı, bilgi ve iletişim teknolojilerini (BİT) kullanan dijital tabanlı uygulamalar yoluyla arazi yönetim sistemlerinin iyileştirilmesi ve güçlendirilmesi ulusal hükümet için önemlidir [110]. İnternetin ve diğer BİT'in faydalı kullanımının keşfedilmesi ile bu teknolojiler arazi idaresi ile ilişkili kamu kurumları tarafından giderek daha fazla kullanılmaya başlanmıştır [111-112]. Bu teknolojilerin kullanımı daha iyi hizmet verme fırsatı sağlamaktadır. Böylece müşteri memnuniyeti artarken hizmet sunum maliyetleri düşmektedir [111]. Ancak bu sistemleri e-arazi yönetiminin bir parçası olarak tasarlamak oldukça zordur.

Kalantari ve ark. e-arazi yönetim hizmetleri için uygulanabilir modeller ve kılavuzlar önerilebilmesi için ülke deneyimlerinin ve iyi uygulamalarının analiz edilerek, yaşanan zorlukların ve etkilerin tanımlanmasının gerektiğini vurgulamaktadır [109]. Bu bağlamda Avustralya ve Güney Kore Cumhuriyeti, e-arazi yönetimini başarıyla uygulayan ülkelere örnek verilebilir. Avustralya'da, ülkeye

genelini kapsayan ondan fazla çevrimiçi arazi bilgi hizmeti kurulmuştur. Avustralya vatandaşları, web tabanlı hizmetler aracılığıyla arazi ile ilgili bilgilere çevrimiçi olarak kolayca erişebilmektedir.

Kore Arazi Bilgi Sistemi (KLIS), dünya çapında en iyi arazi bilgi sistemlerini uygulayan ülkelerden biri olarak tanınan Güney Kore Cumhuriyeti e-devletinin ana uygulamalarından biridir [113]. Uygulama, arazi tabanlı dokuz alanda 530 farklı prosedürü yerine getirebilecek şekilde tasarlanmıştır. Güney Kore Cumhuriyeti vatandaşlarına daha iyi bir hizmet verebilmek için şeffaflık, verimlilik ve güvenilirlik unsurlarını dikkate alarak tasarlanmıştır [113]. Bunların dışına pek çok ülke, vatandaş merkezli hizmetler sunmanın önemini kabul etmeye başlamıştır [109]. Bu bağlamda vatandaşların tüm devlet hizmetlerine erişmesi için benzersiz ve kullanışlı bir arayüz sağlamak için çalışmalar yürütmektedirler.

4.3 E-Devlet E-Arazi Yönetimi İlişkisi

Arazi İdare Sistemi (AİS), arazi kaydı, arazi değerlendirme, vergilendirme, arazi kullanım planlaması ve arazi geliştirme alanlarını düzenleyici role sahiptir. Ayrıca dinamik yapısıyla sürdürülebilir kalkınmayı destekleyici bir işleve sahiptir [114,115]. AİS'i dinamik kılan sebepler arasında; bu sistemlerin hızlı teknolojik gelişmelerden doğrudan etkilenmesi, arazi politikalarının geliştirilmesi de dahil olmak üzere tüm kamu ve özel sektör hizmetlerinde ihtiyaç duyulan arazi bilgilerinin temel kaynağı olması ve devletin vatandaşlara daha etkin hizmet sunma isteği yer almaktadır [116]. Sahip olduğu önemli rolden dolayı pek çok ülkede AİS faaliyet ve hizmetleri yerel ya da merkezi kamu kurumları sorumluluğunda yürütülmektedir. Dolayısıyla AİS kamu yönetiminin bir parçası olarak sayılır [117]. Böylece kamu kurumları e-devlet üzerinden sunduğu hizmetlerin sürekli takip ve denetimini yaparak vatandaşa daha hızlı ve kolay erişebilir yeni hizmetler sunmak durumundadır. Gerek ekonomik ve gerekse sosyal açıdan sürdürülebilir bir arazi idaresi yapısının oluşabilmesi için gerekli temel olgular mülkiyet hakkının korunması ve kullanılmasıdır [107]. Dünyada çoğu ülkede mülkiyet hakkının korunması, kullanılması ve 3. Kişilere karşı ileri sürülebilmesi devlet güvencesinde olduğu için devlet ile vatandaş/kurumlar arasında doğrudan ve yoğun bir etkileşim söz konusudur. Devletlerin taşınmaz

mülkiyeti ve arazi yönetimine ilişkin aldığı kararlar ile bu etkileşim düzeyini belirlemektedir [108]. Devlet ve vatandaşın/kurumların doğrudan etkileşimde bulunduğu en yoğun alanların başında kadastro ve arazi yönetimi gelmektedir. Bu açıdan düşünüldüğünde iyi yönetim kavramı arazi yönetimine de uygulanabilir [114,118].

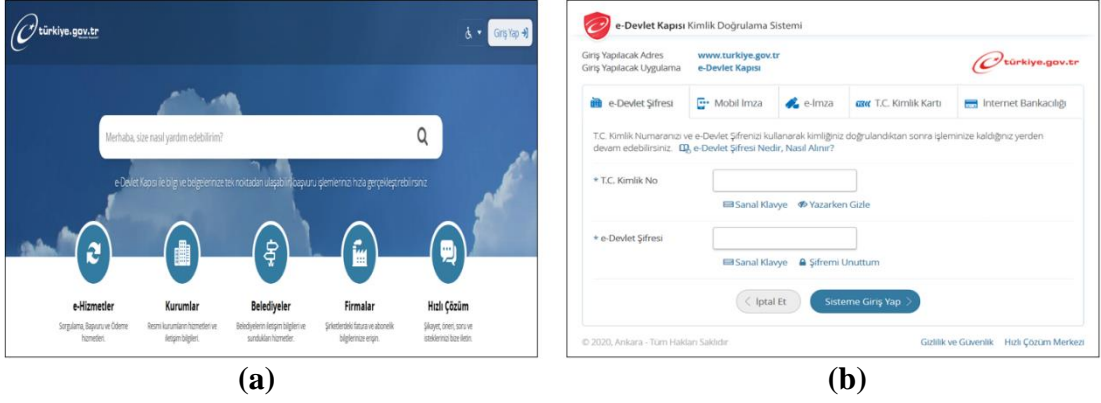
Bölüm 5

E-Devlet Üzerinden Sunulan Arazi Yönetimi Hizmetleri

5.1 Kurumlar ve E-Devlet Aracılığı ile Sundukları Arazi Yönetimi Hizmetleri

E-devlet için geliştirilen uygulamanın kullanıcı ara yüzü ve sistem giriş ekranı Şekil 5.1’de verilmiştir. E-devlet “e-hizmetler”, “Kurumlar”, “Belediyeler”, “Firmalar” ve “Hızlı Çözüm” bölümlerinden oluşmaktadır (Şekil 5.1a). “e-hizmetler” bölümünde verilen hizmet ile ilgili sorgulama, başvuru ve ödeme hizmetleri sunulmaktadır. “Kurumlar” bölümünde resmi kurumların hizmetleri ve iletişim bilgileri sunulmaktadır. “Belediyeler” bölümünde belediyelerin iletişim bilgileri ve sundukları hizmetler listelenmektedir. “Firmalar” bölümünde şirketlerdeki fatura ve abonelik işlemleri yapılmaktadır. “Hızlı Çözüm” bölümünde vatandaşlar tarafından verilen hizmetler ile ilgili şikâyet, öneri, soru ve istekler iletebilmektedirler. E-devlete giriş kısmında ise (Şekil 5.1b) sisteme alternatif giriş yolları sunulmaktadır. E-devlet sistemine “e-devlet şifresi”, “mobil imza”, “e-imza”, “T.C. kimlik kartı”, ve “internet bankacılığı” bilgileriyle giriş yapılabilmektedir. E-devletin pratik kullanımı ve kolay erişilebilir yapısından dolayı kullanımı giderek artmaktadır. Bu nedenle birçok kamu kurumu hizmetlerini bu sistem üzerinden sunmaya başlamışlardır. Özellikle arazi yönetimi ile ilgili faaliyet gösteren birçok kurum hizmetlerini e-devlet üzerinden sunulabilir bir yapıya dönüştürmeye başladılar. Bu kurumlar arasından Tarım ve Orman Bakanlığı (9 hizmet), Adalet Bakanlığı (1 hizmet), Doğal Afet Sigortaları Kurumu (1 hizmet), Orman Genel

Müdürlüğü (1 hizmet), Tapu ve Kadastro Genel Müdürlüğü (8 hizmet) ve birçok belediye (4 hizmet) ön plana çıkmaktadır.

Şekil 5.1: E-Devlet Kullanıcı Ara Yüzü ve Sistem Giriş Ekranı

5.2 E-Devlet Aracılığı ile Sunulan Arazi Yönetimi Hizmetlerinin Karşılaştırılmalı Analizi

Kurumlar tarafından verilen hizmetlerin isimleri ve açıklamaları Tablo 5,1’te verilmiştir. Kurumlar tarafından verilen bu hizmetlerin “Hizmet Sunum Düzeyi”, “Hizmete Erişim Düzeyi”, “Hizmete Erişim Maliyeti”, “Hizmete Erişim Zamanı”, “Hizmet Sorgu Çıktısı” ve “Hizmete Erişim ve Hizmetin tamamlanması İçin Gerekli Bilgi Belgeler” açısından analizi yapılmış ve Tablo 5,2’te verilmiştir. Bu kapsamda, bu çalışmada da SWOT analizi kullanılarak arazi yönetiminde e-hizmet sürecine yardımcı olması açısından bir mevcut durum analizi yapılmıştır. Bunun için arazi yönetimine ilişkin e-devlet yoluyla sunulan hizmetler çeşitli kriterlere göre sahip oldukları özelliklere bakımından sınıflandırılmıştır. Sınıflandırmada kullanılan kriterlere ilişkin açıklamalar Tablo 5,2’te, sınıflandırmanın sonucu Tablo 5,3’te listelenmiştir. Analiz neticesinde mevcut durumun güçlü ve zayıf yönleri ile karşılaşılabilecek fırsatlar ve tehditler 6. bölümde açıklanmıştır.

Tablo 5.1: Kurumlar ve Kurumlar Tarafından Verilen Hizmetler

Kurum adı ve kısaltması	E-Servisin adı	E-Servisin açıklaması
Tarım ve Orman Bakanlığı (TOM)	Tarım Arazilerinin Tarım Dışına Çıkabilmesi Uygunluk Sorgulaması	Bu hizmeti kullanarak, sorguladığınız arazinin tarım parseli olması durumunda tarım dışına çıkartılıp çıkartılmayacağı ile ilgili bilgi alabilirsiniz. Sorgulama sonucunda gösterilen veriler bilgi amaçlıdır.
	Arazi Topplulaştırma Dağıtım (Askı Parselasyon) Sorgulama	Bu hizmeti kullanarak arazi toplulaştırmasına konu olan taşınmazlarınıza ait güncel ve geçmiş askı listelerini görüntüleyebilir ve taşınmazlarınızın toplulaştırmadan önceki ve sonraki durumlarını harita üzerinde görüntüleyebilirsiniz.
	Çiftçi Kayıt Sistemi	İlgili bakanlık tarafından sisteme kayıtlı çiftçilerin kendi tarım arazilerini ve tarım ürünlerini sorgulamaları mümkündür.
	Arazi Topplulaştırması Sorgulaması	Bu hizmet ile toplulaştırma yapılan herhangi bir mahalle/köye ait projeleri listeleyebilir ve ayrıntılarını görüntüleyebilirsiniz.
	Korunan Alanlarda Kamulaştırma Başvurusu	Bu hizmet ile korunan alanlardaki gayrimenkullerin kamulaştırılmasını talep edebilirsiniz.
	Milli Parklarda Orman Vasıflı Alanlarda İrtifak Hakkı Başvurusu	Milli Parklarda Orman Vasıflı Alanlarda Turizm Maksatlı Kesin İzinler hariç irtifak hakkının tesis edilmesi
	Milli Parklarda Orman Vasıflı Alanlarda Kesin İzin (Ön başvuru, Başvuru, devir, iptal)	Milli parklarda orman nitelikli alanlarda "ön başvuru", "başvuru", "devir", "iptal" alanlarında verilen izinler sorgulanabilir.
	Milli Parklarda Orman Vasıflı Alanlarda Turizm Tesisi Başvurusu	Bu uygulama ile milli parklarda orman nitelikli alanlarda turizm tesisi başvurusu yapılabilmektedir.
	Sulak Alan Faaliyeti İzin Belgesi Başvurusu (Gerçek ve Tüzel Kişi)	Bu başvuru ile Sulak Alanlarda Faaliyet için gerekli olan İzin Belgesi Başvurusu yapılabilmektedir.
Adalet Bakanlığı	Veraset İlamı Sorgulama	Bu uygulama ile mirasın paylaşılması için gerekli olan veraset ilamı sorgulanabilir.
Doğal Afet Sigortaları Kurumu	Police Sorgulama	Bu uygulama ile deprem sigortası yaptıran gayrimenkule ilişkin police sorgulaması yapılabilmektedir.

Orman Genel Müdürlüğü	Orman Kadastro, 2B, Mülkiyet Anlaşmazlığı, Fenni Hata, Yenileme, Orman Sınırı İşlenmesi Başvurusu	Bu hizmet ile Orman Kadastro, Orman vasfını kaybetmiş araziler, mülkiyet uyuşmazlığı, teknik hata, yenileme, orman sınırı belirleme süreçleri için başvurular yapılabilmektedir.
Tapu ve Kadastro Genel Müdürlüğü	Tapu Bilgileri Sorgulama	Bu uygulama ile sahip olduğunuz gayrimenkul(ler)in bilgilerini sorgulayabilirsiniz.
	Tapu ve Kadastro Harç ve Döner Sermaye Sorgulama / Döner Sermaye Ödeme	Bu uygulama ile tapu ve kadastro işlemleri için talep edilen harç ve döner sermaye tutarını sorgulayabilir ve ödemelerinizi gerçekleştirebilirsiniz.
	Elektronik Belge Yönetim Sistemi Evrak Doğrulama	Bu uygulama ile kurum tarafından verilen belgelerin doğruluğu kontrol edilebilir.
	Tapu Taşınmaz Beyan	Bu uygulama ile sahip olduğunuz gayrimenkullere ilişkin beyanda bulunabilirsiniz.
	Satış İşlemi Başvurusu	Bu uygulama ile sahip olduğunuz gayrimenkulün satışı için gerekli ön işlemleri başlatabilirsiniz.
	Tapu Kayıt Belgesi	Bu uygulama ile tapuda kayıtlı gayrimenkulünüz ile ilgili bilgilere ulaşabilirsiniz.
	TUSAGA-Aktif Sistemi Kullanıcı İşlemleri	Bu uygulama ile TUSAGA-Aktif Sisteme kayıt olarak sistemi kullanabilirsiniz.
	Web Tapu İşlemleri*	Bu uygulama ile 46 farklı işlem için başvuru yapılabilmektedir.
Tüm Belediyeler**	Arsa Rayiç Bedeli Sorgulama	Bu uygulama ile arsanın rayiç bedel değeri sorgulanabilmektedir.
	Askıda İmar Planı Sorgulama	Bu uygulama ile henüz kesinleşmemiş imar planlarına ilişkin bilgiler sorgulanabilmektedir.
	Encümen Kararı Sorgulama	Bu uygulama ile ilgili belediyenin almış olduğu Meclis kararları sorgulanabilmektedir.
	İmar Durum Bilgisi	Bu uygulama ile taşınmazın bulunduğu yerdeki imar durumu ile ilgili bilgilere ulaşılabilir.

Tablo 5.2: Sınıflandırmada Kullanılan Kriterlere İlişkin Açıklamalar

<u>E-Hizmete Sunum Düzeyi</u> A- Bilgi sorgulama: Başvuran kişiye hizmet ile ilgili bilgi verir B- Sonuç Sorgulama: Bir hizmete ile ilgili yapılan başvurunun sonucu sorgulanmasını içerir C- Başvuru: Bir hizmete ile ilgili sadece başvuru sürecini içerir D- Tüm aşamaların tamamlanması: Bir hizmet ile ilgili başvuru ve sonuçlanma aşamalarını veya bir bilgiyi sorgulama ve neticelendirme aşamalarının tamamını içerir.	<u>E-Hizmete Erişim Bedeli</u> K- Ücretli hizmet L- Ücretsiz hizmet M- Başvuru ücretsiz ama işlem için döner sermaye/harç/hizmet bedeli ödemesi gerektiren hizmet	<u>E-hizmete erişim veya E-hizmetin tamamlanması için gerekli bilgi/belgeler</u> U- Kimlik Bilgileri (Ad-Soyad, T.C. kimlik no) Gerektirir V - İletişim Bilgileri (Telefon, Mail adresi) Gerektirir W- Taşınmaz Bilgileri (Pafta, Ada, Parsel)Gerektirir X- Konum (Adres, İl-İlçe-Mahalle, Koordinat) ilgileri gerektirir Y- Diğer bilgiler (ör. Evrak kodu, evrak sayısı, seri numarası, karar tarihi) gerektirir Z- Herhangi bir bilgi girişi gerektirmez
<u>E-Hizmete Erişim Düzeyi</u> E- Tüm gerçek kişiler erişebilir/Sorgulayabilir/Başvurabilir F- Tüm tüzel kişiler erişebilir/Sorgulayabilir/Başvurabilir G-Sadece sistemde kayıtlı veya hizmet ile ilişkili gerçek kişiler erişebilir H- Sadece sistemde kayıtlı veya hizmet ile ilişkili tüzel kişiler erişebilir	<u>E-Hizmet Sorgulama Sonuç Çıktısı</u> R- Metin (Sayı ve kelimelerden oluşan) S- Harita/Görüntü (.KML, .KMZ, JPEG, .TIFF, .PNG, .GIF uzantılı) T- Form (.doc, .docx, .xls, .xlsx., .pdf uzantılı)	

Tablo 5.3: E-Devlet Yoluyla Sunulan Hizmetlerin Sınıflandırma Sonucu

Kurum Adı	E-hizmetin adı	E-Hizmete Sunum Düzeyi				E-Hizmete Erişim Düzeyi					E-Hizmete Erişim Bedeli			E-Hizmete Erişim Zamanı				E-Hizmet Sorgulama Sonuç Çıktısı				E-hizmete erişim veya E-hizmetin tamamlanması için gerekli bilgi/belgeler																						
		A	B	C	D	E	F	G	H	K	L	M	N	P	R	S	T	U	V	W	X	Y	Z																					
Tarım ve Orman Bakanlığı	Tarım Arazilerinin Tarım Dışına Çıkabilmesi Uygunluk Sorgulaması	✓				✓								✓											✓																			
	Arazi Topplulaştırma Dağıtım (Askı Parselasyon) Sorgulama	✓										✓		✓											✓	✓																		✓
	Çiftçi Kayıt Sistemi	✓	✓									✓		✓											✓																			✓
	Arazi Topplulaştırması Sorgulama	✓				✓								✓											✓																			✓
	Korunan Alanlarda Kamulaştırma Başvurusu																								✓	✓	✓																✓	
	Milli Parklarda Orman Vasıflı Alanlarda İrtifak Hakkı Başvurusu																								✓																		✓	
	Milli Parklarda Orman Vasıflı Alanlarda Kesin İzin (Ön başvuru, Başvuru, devir, iptal)																								✓																			✓
	Milli Parklarda Orman Vasıflı Alanlarda Turizm Tesisi Başvurusu																								✓	✓	✓																	✓
	Sulak Alan Faaliyeti İzin Belgesi Başvurusu (Gerçek ve Tüzel Kişi)																								✓																			✓
Adalet Bakanlığı	Veraset İlamı Sorgulama	✓				✓							✓											✓																				

Doğal Afet Sigortaları Kurumu	Police Sorgulama	✓				✓	✓			✓	✓	✓								✓	
Orman Genel Müdürlüğü	Orman Kadastro, 2B, Mülkiyet Anlaşmazlığı, Fenni Hata, Yenileme, Orman Sınırı İşlenmesi Başvuru			✓		✓	✓					✓		✓	✓	✓			✓		
Tapu ve Kadastro Genel Müdürlüğü	Tapu Bilgileri Sorgulama	✓					✓			✓	✓	✓	✓	✓						✓	
	Tapu ve Kadastro Harç ve Döner Sermaye Sorgulama / Döner Sermaye Ödeme				✓		✓			✓	✓	✓	✓	✓		✓				✓	
	Elektronik Belge Yönetim Sistemi Evrak Doğrulama	✓				✓				✓	✓	✓								✓	
	Tapu Taşınmaz Beyan	✓				✓				✓	✓	✓	✓	✓		✓	✓	✓			
	Satış İşlemi Başvurusu			✓			✓			✓	✓	✓	✓	✓	✓					✓	
	Tapu Kayıt Belgesi	✓					✓			✓	✓	✓	✓	✓	✓						
	TUSAGA-Aktif Sistemi Kullanıcı İşlemleri				✓					✓	✓	✓	✓	✓	✓	✓	✓			✓	✓
	Web Tapu İşlemleri*		✓	✓				✓			✓	✓	✓	✓	✓	✓	✓	✓	✓	✓	✓
Tüm Belediyeler**	Arsa Rayiç Bedeli Sorgulama	✓				✓				✓	✓	✓								✓	
	Askıda İmar Planı Sorgulama	✓				✓				✓	✓	✓								✓	
	Encümen Kararı Sorgulama	✓				✓				✓	✓	✓								✓	✓
	İmar Durum Bilgisi	✓				✓				✓	✓	✓	✓				✓	✓			

Bölüm 6

E-Devlet Tabanlı Mevcut Arazi

Yönetimi Yapısının Değerlendirilmesi:

SWOT Analizi

Bir sektörün, bir faaliyetin, bir firmanın mevcut durumunu ve beklentilerini ortaya koymanın en kolay yolu o konu ile ilgili uzmanlar tarafından SWOT analizinin yapılmasıdır [119]. SWOT analizi incelenen kuruluşun, tekniğin, sürecin veya durumun güçlü ve zayıf yönlerini belirlemekte, dış çevreden kaynaklanan fırsat ve tehditleri tespit etmekte kullanılan bir tekniktir [120].

SWOT Analizini ilk olarak Prof. Heinz Wehrich, San Francisco Üniversitesi'nde yönetim profesörü iken "Long Range Planning"de çıkan makalesi ile ortaya atmış, stratejik planlama kavramının yerini stratejik pazarlamaya henüz bırakmadığı yıllarda makale hayli ilgi görmüş, stratejik planlama ile ilgili yayınlarda kendine yer edinmiştir. Günümüzde de bu aracın güncelliğini yitirmediği görülmektedir [121].

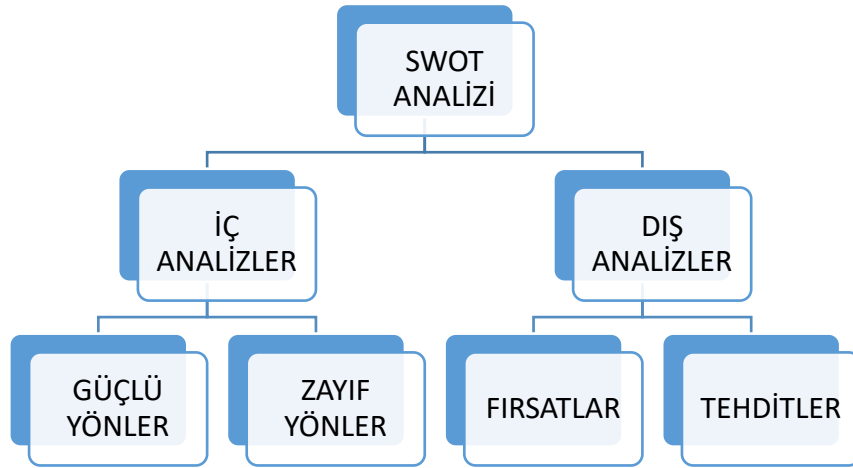
SWOT analizi, bir düşünme modeli olarak, strateji geliştirme sürecinde hem bir yaklaşım tarzı hem de bir analiz tekniği olarak, stratejik yönetim sürecinde en çok kullanılan teknikler arasında yer almaktadır. SWOT analizi tekniğinde bilgi toplanır, yorumlanır ve veriler sınırlandırılır. Bu sayede temel noktalar elde edilir. SWOT analizi stratejik kararlar için, oldukça ciddi bir alt yapı niteliği taşımaktadır [122].

SWOT kelimesi, yöntemin kullanıldığı dört adımın ilk harfleri ile oluşmuştur. Bu adımlar şunlardır:

- Strengths (Güçlü Yönler),

- Weaknesses (Zayıf Yönler),
- Opportunities (Fırsatlar),
- Threats (Tehditler).

Dört adımda analiz ilkesine sahip olan bu yöntem ile hem niceliksel hem de niteliksel özelliklere ilişkin analizler yapılabilmektedir. SWOT'un Türkçe karşılığı olarak FÜTZ (Fırsatlar, Üstünlükler, Tehditler, Zayıflıklar) kavramı da kullanılmaktadır.

Şekil 6.1: SWOT Analizi Yapısı [121]

Şekil 6.1’de gösterilen SWOT analiz yapısına baktığımızda incelenen sistemin, kuruluşun veya tekniğin kendine özgü özellikleri, kaynakları, yetenekleri analizin güçlü yönlerini oluşturmaktadır. Bu özelliklerin ve yeteneklerin olmaması ya da eksik olması analiz zayıf yönlerini oluşturmaktadır. Herhangi bir sistem için zayıf olan bir özellik başka sistemlerde güç olarak algılanırken, bu durumun tersi de olabilmektedir. Bu yüzden bir sistemin, kuruluşun veya tekniğin SWOT analizi ile inceleme sürecinde başarı elde etmek için kendine özgü faktörleri araştırma gerekmektedir. Güçlü ve zayıf yönleri ortaya koyan bu analizlere iç analizler denir. Dış analizler ise sistemin, kuruluşun veya tekniğin önündeki fırsatları ve tehditleri ortaya koymak için yapılan analizlerdir. Sistemin devamlılığı ve oluşturulacak stratejik planın başarısı için tehdit olan unsurların ve fırsatların yapılan analiz sırasında detaylı olarak açıklığa kavuşturulması gerekmektedir [123]. Genel bir cümle ile SWOT analizinin amacı kapsamlı bir durum tespitinin yapılmasıdır [124].

Literatürde e-devlet sürecine ilişkin strateji geliştirme ve değerlendirme sürecinde SWOT analizini kullanan çeşitli çalışmalar yapılmıştır: Kahraman ve diğ. (2007), Kahraman ve diğ. (2008), Alshomrani ve Qamar (2012), Avny (2007), Damian, (2014), Salmi ve Hasnan (2015), Elsheikh ve Azzeh (2017), Rachid ve Fadel (2013) [125-132]. Arazi yönetimine ilişkin yapılan çalışmalarda SWOT analizi sıklıkla kullanılmıştır. Polat ve diğ. çalışmalarında Türkiye'nin kadaastro 2034 vizyonunu uygulayabilmesi için gerekli olabilecek stratejileri belirlemişlerdir [133]. Yan ve diğ. arazi toplulaştırmasında stratejik planlama yapabilmek için SWOT tekniğini kullanmışlardır [134]. Halla, Tanzania'da Kentsel planlamanın aşamalarını belirleyebilmek için SWOT tekniğinden faydalanmıştır [135]. Steudler ve Williamson çalışmalarında İsveç'te ki arazi idaresi sisteminin gelişimini SWOT tekniği ile analiz etmiştir [136]. Paudel ve Thapa çalışmalarında yerel kurumların arazi yönetimindeki yetkinliklerinin belirlenmesi için SWOT tekniğinden yararlanmıştır [137].

Türkiye'de arazi yönetimine ilişkin hizmetlerin elektronik ortamda sunulması açısından güçlü-zayıf ve fırsat-tehditlerini ortaya konularak ona göre plan ve programların yapılması daha uygun olacaktır. Bu anlamda SWOT analizinin yapılmasındaki genel amaç; Türkiye'de arazi yönetimi faaliyetlerinin E-devlet altyapısının kullanılarak sunulma potansiyelinin güçlü ve zayıf yönlerinin bilinmesi, analiz edilmesi ve ülkenin e-arazi yönetimi hedeflerine uygun stratejilerin seçilmesine yardımcı olmasıdır.

6.1 E-Devlet Tabanlı Mevcut Arazi Yönetimi Yapısının Güçlü Yanları

Kullanıcı dostu bir arayüze sahip olması: E-devlet uygulaması kullanıcı dostu bir arayüz şeklinde tasarlanmıştır. Bu arayüz aracılığı ile vatandaş birçok kurumun sunduğu e-hizmetlerden çok kolay ve hızlı bir şekilde faydalanmaktadır. Kullanıcı dostu tasarımı sayesinde vatandaş e-devlet üzerinden birçok bilgiyi sorgulayabilmekte ve bazı işlemler için ön başvuru yapabilmektedir.

Alternatif giriş imkanı sağlaması: E-devlet uygulamasına kişiye özel birçok bilgi ile giriş yapılmaktadır. Vatandaşlar e-devlet sistemine “e-devlet şifresi”, “mobil imza”, “e-imza”, “T.C. kimlik kartı”, veya “internet bankacılığı” bilgilerinden herhangi birisiyle giriş yapılabilmektedir.

Hizmet maliyetini düşürmesi: E-devlet üzerinden sunulan hizmetler normal şekilde verilen hizmetlere kıyasla daha düşük maliyetle gerçekleşmektedir.

Bürokrasiyi ve kırtasiyeciliği azaltması: Kurumlar tarafından verilen hizmetlerin birçoğu bürokratik işlemlerden dolayı istenilen zamanda yerine getirilmemektedir. Ayrıca bu işlemler sırasında kağıt formunda çeşitli belgeler istenmektedir. E-devlet üzerinden sunulan e-hizmet sayesinde bürokratik işlemler ile kırtasiyecilik masrafları azalmıştır.

Ücretsiz ve istenilen zamanda hizmete erişim imkanı: E-devlet üzerinden sunulan kamu hizmetleri için herhangi bir ücret talep edilmemektedir. Bu hizmetlere vatandaşlar istediği zaman erişebilmektedir.

6.2 E-Devlet Tabanlı Mevcut Arazi Yönetimi Yapısının Zayıf Yanları

Her işlemim %100 elektronik ortamda tamamlanamaması: Bazı işlemlerin sadece ön başvuru kabul edilmesi, geri kalan iş için kuruma gidilmesi gerekmektedir.

E-hizmet sağlayıcı kurumların sisteme entegrasyonun tamamlanmaması: Tüm kamu kurumları, belediye ve şirketlerin tamamı e-devlet sistemine geçememiştir. Bu durum arazi yönetimine ilişkin e-hizmet sunumunda bütüncül yaklaşımı zayıflatmaktadır.

E-hizmetten tüm vatandaşların tam olarak yararlanamaması: E-devlet kullanıcı sayısı 2017 yılında yaklaşık 33 milyon, 2018 yılında yaklaşık 39 milyon, 2019 yılında yaklaşık 44 milyon kişiye, 2020 yılında yaklaşık 50 milyon, 2021 yılında yaklaşık 56 milyon, 2022 yılında yaklaşık 59 milyon kişiye ulaşmıştır. Türkiye'nin 84 milyon nüfusunun %22'si 0-15 yaş arası yani e-devlet kullanım yaşına gelmemiş çocuklardan oluşmaktadır. Geriye kalan 6 milyon vatandaşın hiç e-devlet

kullanmadığı tespit edilmiştir. E-hizmet kullanımında artış gözlemlense de henüz %100 bir başarı sağlanamamıştır.

6.3 E-Devlet Tabanlı Mevcut Arazi Yönetimi Yapısını Bekleyen Dış Kaynaklı Tehditler

E-hizmete yönelik siber saldırılar: E-hizmete yapılan saldırılar hizmetlerin aksamasına sebep olurken, kamu ve kişisel verilerin güvenliğini tehlikeye düşürmektedir.

Gizlilik ve güvenlik açıkları: Hizmetlerin elektronik ortamda sunulması bazı güvenlik risklerini de beraberinde getirmektedir. Hizmeti kullanan vatandaşların kişisel verilerinin tam olarak korunamaması e-hizmeti tehlikeye sokmaktadır.

Güven sorunu: E-devlet hizmetlerinden yeterince yararlanmama nedenlerinde biri de vatandaşın elektronik ortama duyduğu güven problemidir. Bu problemin en aza indirilmesi için hizmetlerde güven sorunu yaşatan riskleri önlemek ve dışarıdan gelebilecek sanal saldırı ve bilgi sızıntılarının engellenmesi gerekmektedir.

Bilgisayar okur-yazarlık seviyesinin düşük olması: Bilgisayar okur-yazarlık seviyelerinin istenen düzeye gelmemiş olması ve bilgisayar okur-yazarlığı olan vatandaşların da dağılımının coğrafi olarak homojen olmaması e-hizmet yapısının yeterince kullanılmamasına sebep olmaktadır.

6.4 E-Devlet Tabanlı Mevcut Arazi Yönetimi Yapısını Bekleyen Dış Kaynaklı Fırsatlar

Bilgi ve iletişim teknolojilerindeki gelişmeler: Bilgi ve iletişim teknolojilerindeki gelişmeler ile zamandan ve mekandan bağımsız şekilde istenilen bilgiye erişim sağlanabilmektedir. Bu sayede arazi yönetimine ilişkin hizmetler elektronik ortamda sunulmakta ve vatandaşlar tarafından takip edilmektedir.

Kamu kurumlarının e-hizmet sunmalarındaki artan istek: E-devletin yaygınlaşması, hizmetlerin sunumundaki başarısı birçok kurum tarafından tercih edilmesini sağlamıştır. Çevre ve Şehircilik Bakanlığı 2021 verilerine göre e-devlet Kapısı'ndan 5 bin 180 farklı hizmet sunulmaktadır. Bunların 2 bin 600'ü devlet kurumu, 2 bin 123'ü belediye, 403'ü özel kurum, 54'ü su ve kanalizasyon hizmetlerinden oluşmaktadır.

E-devlet gelişmişlik indeksindeki artış: Türkiye'de son yıllarda e-devlet altyapısı üzerinden sunulan hizmetlere bağlı olarak e-devlet gelişmişlik endeksi gittikçe artmakta ve dünya sıralamasında üst basamaklara çıkmaktadır.

E-devlet kullanımındaki artış: Eylül 2021 tarihi itibarıyla yaklaşık 57 milyon kullanıcı 834 kurum tarafından verilen 6117 adet hizmetten yararlanmıştır [96]. Bununla beraber bu rakamların sabit olmadığı, her geçen gün kullanıcı, kurum ve hizmet sayısının arttığı unutulmamalıdır.

E-hizmet sunumuna ilişkin fikir, şikâyet ve isteklerini iletebilme imkanı: Vatandaşlar e-devlet kapısı üzerinden ilgili kurumlara çeşitli konulardaki fikir, şikâyet ve isteklerini iletebilmektedirler.

Yukarıda bahsedilen iç çevreden kaynaklı güçlü ve zayıf yönler ile dış çevre kaynaklı fırsatlar ve tehditler SWOT matrisi olarak Tablo 6.1’de özetlenmiştir.

Tablo 6.1: SWOT Analizi Sonuçları

	Güçlü Yönler	Zayıf Yönler
İç faktörler	• Kullanıcı dostu bir web ara yüzü • Alternatif giriş imkanı • Düşük hizmet maliyeti • Bürokrasiyi ve kırtasiyeciliği azaltması • Ücretsiz ve istenilen zamanda hizmete erişim imkanı	• Her işlemin %100 elektronik ortamda tamamlanamaması • E-hizmet sağlayıcı kurumların sisteme entegrasyonunun tamamlanmaması • E-hizmetten tüm vatandaşların tam olarak yararlanamaması
	Fırsatlar	Tehditler
Dış faktörler	• Bilgi ve iletişim teknolojilerindeki gelişmeler • Kamu kurumlarının e-hizmet sunmalarındaki artan istek • E-devlet gelişmişlik indeksindeki sürekli artış • E-devlet kullanımındaki artış • E-hizmet sunumuna ilişkin fikir, şikâyet ve isteklerini iletebilme imkanı	• E-hizmete yönelik siber saldırılar • Gizlilik ve güvenlik açıkları • Güven sorunu • Bilgisayar okur-yazarlık seviyesinin düşük olması

Bölüm 7

Tartışma

Bu çalışmada arazi yönetimine ilişkin hizmetlerin e-devlet platformu üzerinden sunumu SWOT analizi yapılarak değerlendirilmiştir. E-devlet üzerinden hizmet sunumunun sağladığı birçok fayda vardır. Hizmet maliyetini düşürmesi, bürokrasiyi ve kırtasiyeciliği azaltması, sürekli hizmet sunması, istenilen zamanda ve mekanda erişim sağlanabilmesi e-devlet yapısının en güçlü taraflarıdır.

Sürekli gelişim gösterse de hala e-devlet yapısının bazı zayıf yönleri bulunmaktadır. Arazi yönetimi kapsamında faaliyet gösteren tüm kurumların e-devlete tam entegre olmaması, sunulan hizmet sayısının yeterli düzeyde olmaması ve de bazı hizmetlere ait işlem adımlarının sadece bir kısmının elektronik ortamda yapılması bu yapının zayıf yönleridir. Yine vatandaşlarımızın tamamının henüz bu hizmetlerden faydalanacak düzeyde olmaması da e-devlet yapısının yeterince bilinmediğini göstermektedir.

Güvenlik ve gizlilik açısından yaşanacak bazı problemler, dijital ortamda yaşanması muhtemel bazı siber saldırılar e-hizmet sunumunu engelleyecek veya yavaşlatacak tehlikeli durumlara örnek verilebilir. Ayrıca vatandaşın elektronik ortama duyduğu güven problemi ile bilgisayar okur-yazarlık seviyesinin oldukça düşük olması e-devlet uygulamalarının sağlıklı yürütülmesine engel durumlar olarak sayılabilir.

Bilgi ve iletişim teknolojilerindeki yaşanan gelişmeler, kamu kurumlarının e-hizmet sunma eğilimlerinin artması, her yıl artan e-devlet kullanımı, e-hizmet ile ilgili öneri, şikayet ve isteklerin dikkate alınması e-devlet platformunun daha da yaygınlaşmasını sağlayacak fırsatlardır. Özellikle uygulamaya ilişkin öneri, şikayet ve isteklerin dikkate alınması vatandaşın e-devletin tasarımında oldukça önemli bir rol oynadığının göstergesidir.

Yaşanan birçok olumlu gelişmelere rağmen çeşitli kamu kurumlarının benzer birtakım hizmetler hususunda birbirinden bağımsız çalışmalar yaptıkları gözlenmektedir. Örneğin, farklı kurum ve kuruluşların aynı nitelikteki idari ve mali işlerine ilişkin bağımsız otomasyon projeleri maliyet etkin ve paylaşılabılır olmaktan uzaktır. Bu durum aynı işin birden fazla yapılmasına, dolayısıyla emek ve kaynak israfına sebep olmaktadır. Bu türden verimsizliklerin önüne geçilebilmesi için gerekli e-devlet koordinasyon çalışmalarının daha etkin yürütülmesi gerekmektedir. Bununla birlikte, kamu kurum ve kuruluşlarında elektronik hizmet sunum kültürünün giderek gelişmekte olduğu gözlenmektedir. Dolayısıyla, bu gelişmenin e-Dönüşüm Türkiye Projesi Çerçevesinde yürütülecek e-devlet çalışmalarında ve hizmetlerin entegrasyonunda kolaylaştırıcı rol oynayabileceği düşünülmektedir [138].

Bölüm 8

Sonuç ve Öneriler

Türkiye’de e-devlet yapısı 2000’li yılların başında, dünyadaki gelişmelere paralel bir şekilde, kamusal hizmetlerin sunumu için çeşitli kurumlarla (ör. Kamu kurumu, belediyeler, şirketler) iş birliği içerisinde. Bu bağlamda, e-devlet yapısı sunulan hizmetleri çeşitlendirerek hizmetlerinin kalitesini sürekli artıran, dinamik bir sektör haline gelmiştir.

Barınma beslenme, mülkiyet ile doğrudan ilişkili olarak arazi toplumsal bir kıt kaynaktır. Bu nedenle arazi yönetimi sektörünün önemi hem dünyada hem de Türkiye’de giderek artmaktadır. Türkiye’de arazi yönetimi için, elektronik ortamda hizmet sunumunun gelişmiş düzeye ulaşması ve dünya standartlarına yaklaşması sürdürülebilir e-arazi yönetimine geçiş için katkı sağlayacaktır. Özellikle Orman ve Tarım Bakanlığı, Tapu ve Kadastro Genel Müdürlüğü ve Belediyeler arazi yönetimine ilişkin e-hizmet veren kurumların başında gelmektedir.

Kurumlar bazında gerçekleştirilen arazi yönetimi içerikli e-devlet hizmetlerinin sunumunu analiz eden bu çalışma, kamu kurum ve kuruluşlarımızda e-hizmet konusunda belirli düzeyde bir kültürün oluştuğu ve yapılan çalışmaların her geçen gün daha olumlu bir seyir izlediğini göstermektedir. E-servisin ideal seviyeye gelmesi için e-devlet ve e-arazi yönetiminin güçlü yönlerinin geliştirilmesi, zayıf yönlerinin engellenebilmesi konusundaki öneriler önem kazanmaktadır. Bu öneriler aşağıda belirtilmiştir:

- Web tabanlı sürdürülen hizmetlerin vatandaşlar tarafından verimli bir şekilde kullanılması ve kabul görmesi için e-devlet ve e-arazi yönetimi hizmetlerinin kullanıcılara geniş imkânlar ve kullanıcı memnuniyeti sağlaması gerekmektedir [139].

- E-devlet ve e-arazi yönetimi ortak zayıf yönlerinden biri olarak karşımıza çıkan bilgi ve iletişim teknolojilerine erişimin farklı seviyede olması e-devlet ve e-arazi yönetimi hizmetlerinden eşit olarak yararlanmayı engellemektedir. Bu durumla beraber karşımıza çıkan olumsuzlukların en aza indirgenmesi için gerekli önlemler alınmalıdır [140].
- Ulusal politika ve programlar e-devlet ve e-arazi yönetimi uygulamalarına entegre edilecek şekilde revize edilmelidir [141].
- Uygulamaların “engelli dostu” şeklinde düzenlenmesi gerekmektedir [142].
- E-devlet hizmetlerini yeterince kullanmama nedenlerinden biri de güven problemidir. Bu problemi en aza indirmek için verilen hizmetlerde güven sorunu yaşatabilecek risk faktörlerini önlemek, dışarıdan gelebilecek siber saldırı ve bilgi sızıntılarının engellenmesi gerekmektedir [143].
- E-devlet hizmetlerinin vatandaşlar ve kurumlar tarafından kullanımını artırmak için bazı yasal ve idari düzenlemeler yapılması gerekmektedir [140].
- Ülkemizde hane halkı internete erişim ve mobil teknolojinin kullanımı yaygındır. Ancak bilgisayar kullanmamış ve bu beceriye sahip olmayan vatandaşlar bulunmaktadır. Bu sebeple bilgisayar okur-yazarlığının geliştirilmesi için gerekli hizmetler ve imkanlar sağlanmalıdır [143].

Kaynaklar

- [1] Şahin A, Örselli E. E-Devlet Anlayışı Sürecinde Türkiye. Selçuk Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi, 2003, (9), 343–356.
- [2] Öğüt A. Bilgi Çağında Yönetim, Nobel Basımevi, 2003, Ankara.
- [3] Roy J. E-Governmnet in Canada: Transformation İfor Digital Age. Ottawa University: Ottawa Press. 2006.
- [4] Kooiman, J. Governing As Governance, London: Sage, 2003.
- [5] Güner H. Çağdaş Denetim Açısından Milli Emlak Genel Müdürlüğünün Denetim Sistemi ile Kamu Yönetiminde İç Denetim ve Dış Denetim Açısından Milli Emlak İşlemlerinin Değerlendirilmesi, Performans Denetimi; İlkeleri, Metodolojisi ve Milli Emlak İdaresinde Uygulanabilirliği, Yayımlanmamış Mesleki Tez, Ankara, 2008.
- [6] Hughes O. Public Management&Administration, 1998, USA: ST.Martin’s Press.
- [7] Güner H. Türkiye’de Kamu Yönetimi ve Kamu Yönetiminin Denetimi. Denetişim Dergisi , 2014, (14) , 65-72.
- [8] Eryılmaz B. Kamu Yönetimi, 2. Baskı, Okutman Yayıncılık, Ankara, 2009.
- [9] Weber M. Sosyoloji Yazıları, Çev. Taha Parla, İletişim Yayıncılık, İstanbul, 2003.
- [10] Gökçe O, Turan, E. Kamu Yönetiminin Dönüşümü ve Dönüşümün Temel Unsurları . Sosyal Ekonomik Araştırmalar Dergisi, 2008, 8 (15) , 175-200.
- [11] Çevik, H. H. Türkiye’de Kamu Yönetimi Başarısızlığına Teorik Bir Yaklaşım, Ankara Üniversitesi Siyasal Bilgiler Fakültesi Dergisi, 2004, Cilt:59, Sayı:3
- [12] Eryılmaz, B. Bürokrasi ve Siyaset, Bürokratik Devletten Etkin Yönetime, Alfa Yayınları, İstanbul, 2002.
- [13] Akyel R, Köse HÖ. Kamu Yönetiminde Etkinlik Arayışı: Etkin Kamu Yönetimi İçin Etkin Denetimin Gerekliliği, Türk İdare Dergisi, 2010, (466), 9-24

- [14] Sezer Ö, Vural T. Kamu Hizmetlerinin Sunumunda Devletin Değişen Rolü Ve Merkezi Yönetim İle Yerel Yönetimler Arasında Yetki Ve Görev Paylaşımı, Maliye Dergisi, Temmuz-Aralık 2010, Sayı 159, Ss. 203-219
- [15] Korkut G, Kürşat O, Tetik A. Yeni Kamu Yönetimi Anlayışı ile Değişen Kamu Hizmeti ve Türkiye İş Kurumu. İş ve Hayat. 2015; 1(2): 107-135.
- [16] Tutum C. Kamu Yönetiminde Yeniden Yapılanma, Tesav Yayını, Ankara, 1994.
- [17] Al H. Bilgi Toplumu ve Kamu Yönetiminde Paradigma Değişimi, Bilimadamı Yayınları, Ankara, 2002.
- [18] Dunsire A. Then and Now Public Administration, 1953–1999. Political Studies, 1999, 47(2), 360–378.
- [19] HUGHES O. Public Management&Administration, USA:ST.Martin’s Press, 1998.
- [20] Martın DS. “The New Managerialism and the Policy Influence of Consultants in Government: Governance”, An International Journal of Policy And Administration, 1988, 2, 3:315-335.
- [21] Canpolat H, Cangir M. Değişen Dünyada Kamu Yönetiminin Geleceği ve Türkiye’nin Reform Gündemi: Devletin Daha Fazla Demokratikleşmesi, Türk İdare Dergisi, 2010, Sayı: 466.
- [22] Özer MA. Günümüzün Yükselen Değeri: Yeni Kamu Yönetimi . Sayıştay Dergisi, 2005, (59) , 3-46.
- [23] Aktan ÇC, Vural İY. “Bilgi Toplumu, Yeni Temel Teknolojiler ve Yeni Ekonomi”, Bilgi Çağı, Bilgi Yönetimi ve Bilgi Sistemleri, Çizgi Kitabevi Yayınları, Konya, 2005, ss.31-81.
- [24] Yao LJ, Kam THY, Chan SH. “Knowledge Sharing in Asian Public Administration Sector: The Case of Hong Kong,” Journal of Enterprise Information Management, 2007, (20:1), 51-69.
- [25] Terry LD. Administrative Leadersihp, Neomanegerialism And The Public Management Movement, Public Administration Review, 1998, 58, 3:194-201.
- [26] Turan HT. Yönetişim ve Yeni Kamu Yönetimi, Yönetişim Ve Yönetim Ekseninde Kamu Yönetim, Birinci Baskı, Çizgi Kitapevi, Konya, 2013, 63-85

- [27] Peters G. "Administrative Traditions", December 2000.
- [28] Acar OK. Yeni Kamu Yönetimi Paradigması Çerçevesinde Bir Örnek Olay Olarak 2000 Sonrası Posta Telgraf (PTT A.Ş.) Teşkilatı ve Hizmetleri, Süleyman Demirel Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Kamu Yönetim Anabilim Dalı, Yayınlanmamış Doktora Tezi, Isparta, 2013.
- [29] Gökçe O, Turan E. Kamu Yönetiminin Dönüşümü ve Dönüşümün Temel Unsurları. Sosyal Ekonomik Araştırmalar Dergisi, 2008, 8 (15) , 175-200.
- [30] Ömürgönülşen U. "Kamu Sektörünün Yönetimi Sorununa Yeni Bir Yaklaşım-Yeni Kamu İşletmeciliği", Çağdaş Kamu Yönetimi I, Nobel Yayın Dağıtım, Ankara, 2003, ss. 3-33.
- [31] Ateş H. İşletmeci, Girişimci Ve Verimli Yeni Bir Kamu Yönetimi Ve Devlet Anlayışına Doğru, İÜ SBF Dergisi, 2001, N: 25, 45-60.
- [32] Eren V. Yeni Kamu Yönetimi Anlayışı (Büyükşehir ve İl Belediyeleri Üzerinde Bir Araştırma), Yayınlanmamış Doktora Tezi, Sakarya Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Sakarya, 2001.
- [33] Çulpan R. Çevresel Etkenler Ve Örgütsel Değişim, Amme İdaresi Dergisi, 1976, 9, 4:113-126.
- [34] Öktem K, Seçkiner E. Bilgi Toplumu ve Kamu Yönetimi Bağlamında Bireyin Yeri: Vatandaş mı? Tüketici mi? Tüketici Yazıları II (Ed. Müberra Babaoğlu, Arzu Şener), 2010, Sayı: 2, Sayfa: 23-56.
- [35] Aktan CC, Vural İY. "Bilgi Yönetimi, Entelektüel Sermaye ve Yenilikçilik", Bilgi Çağı, Bilgi Yönetimi ve Bilgi Sistemleri, Çizgi Kitabevi Yayınları, Konya, 2005, ss.229-248.
- [36] Sağıroğlu Ş. "Siber Bilgi Güvenliği Ve Savunma Yöntemleri", Gazi Üniversitesi Mühendislik Fakültesi Bilgisayar Mühendisliği Bölümü, Ders Notları, 2013.
- [37] Drucker PF. Kapitalist Ötesi Toplum, (Çev. Belkıs Çorakçı), İstanbul: İnkılap Kitabevi, 1994.
- [38] Yıldırım M. Kamu Yönetiminde Bilgi Yönetiminin Gerekliği Üzerine Bir İnceleme Uluslararası İnsan Bilimleri Dergisi, 2010, Cilt:7 Sayı:1.
- [39] Machlup F. The Production and Distribution of Knowledge in the United States, Princeton University Press, 1962.

- [40] Arklan Ü, Taşdemir E. “Bilgi Toplumu ve İletişim: Bilginin Yayılması Sürecinde Kitle İletişim Araçları ve İnternet”, Selçuk İletişim, 2008, 5(3), s. 67-80.
- [41] Fındıkçı İ. Bilgi Toplumunda Yöneticilerde Kendini Geliştirme, Kültür Koleji Eğitim Vakfı Yayınları, İstanbul, 1996.
- [42] Kutlu E. Bilgi Toplumunda Kalkınma Stratejileri, A.Ü.İ.İ.B.F. Yayınları, Eskişehir, 2000.
- [43] Şeker TB. “Bilgi Teknolojilerindeki Gelişmeler Çerçevesinde Bilgiye Erişimin Yeni Boyutları, Selçuk Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi, 2005, Sayı: 13, Ss: 377–391.
- [44] Aktan CC, Tunç M. Bilgi Toplumu ve Türkiye, Yeni Türkiye 21.Yüzyıl Özel Sayısı I. Ocak-Şubat sayısı, 1998, 4(19), 118-133.
- [45] Aktan CC, Tunç M. “Bilgi Toplumu ve Türkiye”, Moderniteden Postmoderniteye Değişim, Çizgi Kitabevi, Konya, 2003.
- [46] Erkan H. Bilgi Uygarlığı İçin Yeniden Yapılanma, İmge Kitabevi, Ankara, 2000.
- [47] Webster F. “The Information Society: Conceptions and Critique”, p. 74-112, (Ed Allen, K.), Encyclopedia of Library and Information Science, 1996, Vol. 58, Supp. 21, Marcel Dekker, New York.
- [48] Yeşilorman M, Koç F. Bilgi Toplumunun Teknolojik Temelleri Üzerine Eleştirel Bir Bakış, Fırat Üniversitesi Sosyal Bilimler Dergisi; 2016, 24(1): 117-133.
- [49] Tonta Y. The personalization of information services. Information Management Report, 2003, s. 1-6.
- [50] Kocacık F. “Bilgi Toplumu ve Türkiye”, C.Ü. Sosyal Bilimler Dergisi, 2003, Cilt: 27, No:1, (Mayıs), Ss. 1–10.
- [51] Aktel M. Küreselleşme ve Türk Kamu Yönetimi, Asil Yayın Dağıtım, Ankara, 2003.
- [52] Tonta Y , Küçük ME. Sanayi Toplumundan Bilgi Toplumuna Geçiş Sürecinde Temel Dinamikler, Türk Kütüphaneciliği, 2005, 19 (4), 449-464.
- [53] Dursun D. Küreselleşme ve Toplumun İnşasında Bilginin Artan Önemi, Yeni Türkiye, 1998, 4(19): 154 - 160.

- [54] Erkan H. 21. Yüzyıla Girerken Bilgi Toplumu ve Türkiye, Yeni Türkiye Dergisi, 1998b, 4(19), 134-143.
- [55] Fukuyama F. Büyük Çözülme: İnsanın Doğası ve Toplumsal Düzenin Yeniden Oluşması, Zeynep Avcı ve Aslı Telli Aydemir (Çev), Sabah Kitapları, İstanbul, 2000.
- [56] Erkan H. Ekonomi Sosyolojisi, Fakülteler Kitabevi Barış Yayınları, İzmir, 2000.
- [57] Tonta Y. Bilgi Toplumu ve Bilgi Teknolojisi. Türk Kütüphaneciliği, 1999, 13, 363-375.
- [58] Chachra VA. perspective on linking multimedia digital libraries. Information Technology and Libraries, 1992, 11(1): 41-42.
- [59] Stevenson N. Cultural citizenship: Cosmopolitan questions. Berkshire, England: Open University Press, 2003.
- [60] Alpaslan S, Kutanis RÖ. "Sanayi ve Bilgi Toplumu Yönetim Metaforlarının Karşılaştırılması, Akademik İncelemeler, 2007, Cilt: 2, Sayı: 2, 49-71.
- [61] Karakuzu Ö. "Bilgi Toplumu Dönüşüm Sürecinde E - Devlet Kavramının Siber Ülke Güvenliği Açısından Değerlendirilmesi." (Yayımlanmamış Yüksek lisans Tezi). İnönü Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, 2015.
- [62] Çukurçayır MA, Çelebi E. Bilgi Toplumu ve E-Devletleşme Sürecinde Türkiye, ZKÜ Sosyal Bilimler Dergisi, 2009, 5(9), 59-82.
- [63] Preston P. "European Union ICT Policies: Neglected Social And Cultural Diemensions", The European Information Society: A Reality Check (Ed: Jan Servaes), UK: Intellect Books, 2003, S. 33-59.
- [64] Erdut Z. Küreselleşme Bağlamında Uluslararası Sosyal Politika ve Türkiye, Dokuz Eylül Yayınları, İzmir, 2003.
- [65] Öktem K, Seçkiner E. "Bilgi Toplumu ve Kamu Yönetimi Bağlamında Bireyin Yeri: Vatandaş mı? Tüketici mi?", Tüketici Yazıları II (Ed. Müberra Babaoğul, Arzu Şener), 2010, Sayı: 2, Sayfa: 23-56.
- [66] Çarıkçı O. "Türkiye'de E-Devlet Uygulamaları Üzerine Bir Araştırma", Süleyman Demirel Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi, 2010, 12, ss. 100-101.
- [67] Gültekin B. Türkiye'de E-Devlet uygulamaları ve Toplumsal Açılımları, (Yayımlanmış Yüksek Lisans Tezi), Gazi Üniversitesi, 2007.

- [68] Ulusoy A, Karakurt B. “Türkiye’nin E-Devlete Geçiş Zorunluluğu”, I. Ulusal Bilgi, Ekonomi ve Yönetim Kongresi, K.Ü. İ.İ.B.F. Yayını, İzmit, 2002, ss. 131-144.
- [69] Meinhard S, Potrafke N. “The Globalization-Welfare State Nexus Reconsidered.”, Review Of International Economics, 2012, (20), Ss. 271-273.
- [70] Goh DH-L, Chua AY-K. “Knowledge Access, Creation And Transfer İn E-Government Portals”, Online Information Review, 2008, Vol.32, No.3, Ss.348-369.
- [71] Lin CC. “Knowledge Management in Public Institutions: The Taiwan Experience”, 2007.
- [72] Şahin A, Örselli E. “E-Devlet Anlayışı Sürecinde Türkiye”, Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi, 2003, ss. 346.
- [73] Altınok R, Bengshir TK. “Türk Kamu Yönetiminde E- Dönüşümün Yerel Boyutu” Yerel Yönetimler Üzerine Güncel Yazılar- I: Reform, (Ed., Hüseyin Özgür ve Muhammet Kösecik), Nobel Yayın Dağıtım, Ankara, 2005.
- [74] Hodoş RF. “Computerization Of Public Administration To Egovernment: Between Goal And Reality”, Juridical Current, 2014, (17), ss. 120.
- [75] Büke A. Bilişim Çağında E-Devlet ve E-Türkiye, Aymar Yayıncılık, İzmir, 2002.
- [76] Korkmaz A, Aktürk C, Talan T, Gezer M. Türkiye’de Elektronik Devlet (E-Devlet) ve Mobil Devlet (M-Devlet) Uygulamaları, Conference: First International Congress on Digital Life Environments, 2015, İstanbul.
- [77] Bengshir TK. Todiie E-Devlet Merkezi Uygulamalı e-imza Semineri Sunumu. 2011, Ankara.
- [78] Yüçetürk EE. “Türk Kamu Yönetiminde E—Devlet Uygulamaları ve Tabana Yayılabilme Yeteneği Bakımından Bir Değerlendirme : Bolu Örneği”, 1. Ulusal Bilgi, Ekonomi ve Yönetim Kongresi, 2004, İzmit.
- [79] Devlet Planlama Teşkilatı Müsteşarlığı, 2006 Yılı Faaliyet Raporu, Strateji Geliştirme Daire Başkanlığı, 2006.
- [80] E-Avrupa Girişimi, T.C. Cumhurbaşkanlığı Strateji ve Bütçe Başkanlığı; <http://www.bilgitoplumu.gov.tr/uluslararasi-calismalar/avrupa-icin-sayisal-gundem/e-avrupa-girisimi/> , Erişim Tarihi: 13.03.2021

- [81] Çelen FK, Çelik A, Seferoğlu SS. Türkiye’deki e-Devlet Uygulamalarının Değerlendirilmesi, Akademik Bilişim, İnönü Üniversitesi, Malatya, 2020, 1-9, 2-4 Şubat 20.
- [82] Yılmaz Y, Transition to Knowledge Society in Turkey: Current State and Future Perspectives, Marmara University, Taylor&Francis Group, Turkish Studies, 2012, 13(3), 509–522.
- [83] Devlet Planlama Teşkilatı Müsteşarlığı, 2009 Yılı Faaliyet Raporu, Strateji Geliştirme Daire Başkanlığı, 2009.
- [84] B.İ.T.D.Şk. T.C. Cumhurbaşkanlığı Strateji ve Bütçe Başkanlığı, Bilgi Ve İletişim Teknolojileri Dairesi (2018), <http://www.bilgitoplumu.gov.tr/bilgitoplumu/ulke-mizde-bilgi-toplumuna-donusum> , Erişim Tarihi: 13.03.2021
- [85] Afyonluoğlu, M. Bilgi Toplumu ve e-Devlette Mevcut Kurumsal Yapı, 2022, <Http://Afyonluoglu.Org/E-Devlet/Ed-Kurumsal/> , Erişim Tarihi:14.06.2022
- [86] Türkiye Cumhuriyeti Cumhurbaşkanlığı Dijital Dönüşüm Ofisi, Hakkımızda, <https://cbddo.gov.tr/hakkimizda> , Erişim Tarihi: 13.03.2021
- [87] Uyan C. “Türkiye’de Konumsal Verinin E-devlet Yapısı içinde Üretici Kuruluşlar ve Diğer İlgili Kişi ve Kuruluşlar Arasında Paylaşımı Üzerine Bir Araştırma”, Karaelmas Üniversitesi Fen Bilimleri Enstitüsü Jeodezi ve Fotogrametri Mühendisliği Anabilim Dalı, Zonguldak, 2006.
- [88] Saraçbaşı Y. “Türkiye’de E-Belediyecilik Uygulamalarında Belediye Vatandaş İlişkisi: Malatya Belediyesi Örneği”, (Yayımlanmış Yüksek Lisans Tezi), Süleyman Demirel Üniversitesi Sosyal Bölümler Enstitüsü Kamu Yönetimi Anabilim Dalı, 2010.
- [89] Kahraman H , Özdemir GY. E-Devlet Kavramı Ve Uygulamaları: Emniyet Teşkilatı Örneği Yüksek Lisans Tezi, Ankara Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Siyaset Bilimi Ve Kamu Yönetimi (Yönetim Bilimleri) Anabilim Dalı, Ankara, 2014.
- [90] İnce M, “E-Devletin Hukuki Yönü”, Bilişim Şurası Bildirileri, 2002.
- [91] Sonuvar N, E-Devlet Kavramı ve Uygulamaları: Sosyal Güvenlik Kurumu Örneği Yüksek Lisans Tezi, Ankara Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Siyaset Bilimi Ve Kamu Yönetimi (Yönetim Bilimleri) Anabilim Dalı, Ankara, 2009.

- [92] E-devlet, <https://www.turkiye.gov.tr/bilgilendirme?konu=nasilCalisiyor>, Erişim Tarihi: 15.03.2021
- [93] Türkiye Cumhuriyeti Cumhurbaşkanlığı Dijital Dönüşüm Ofisi, İstatistikler, <https://cbddo.gov.tr/> , Erişim Tarihi:14.06.22.
- [94] Efendioğlu A, Sezgin E. E-Devlet Uygulamalarında Bilgi ve Paylaşım Güvenliği Ç.Ü. Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi, 2007, 16(2), 219-236.
- [95] Türkiye İstatistik Kurumu, 2021 Yılı Hane halkı Bilişim Teknolojileri Kullanımı Araştırması, Sayı: 37437, Yayımlanma Tarihi :26 Ağustos 2021
- [96] Türkiye’deki E-Devlet Hizmetleri, <https://afyonluoglu.org/e-devlet/tr-edevlet/> , Erişim Tarihi:14.06.22.
- [97] Resmî kurumların sunduğu e-Hizmetler, <https://www.turkiye.gov.tr/hizmetler> , Erişim Tarihi: 14.06.22.
- [98] Çok Kullanılanlar Hizmetleri; <https://www.turkiye.gov.tr/cok-kullanilan-hizmetler> ; Erişim Tarihi: 09.05.2021.
- [99] Yomralıoğlu, T, Çete M. Türkiye İçin Sürdürülebilir Bir Arazi Politikası İhtiyacı, TMMOB Harita ve Kadastro Mühendisleri Odası, 10. Türkiye Harita Ve Bilimsel Teknik Kurultayı, 2005, Ankara.
- [100] Polat ZA, Alkan M. Arazi Yönetimi Mevzuatının Benzerliklerinin Tespitinde Ortak Atıf ve Ortak Kavramlar Yönteminin Kullanımı Harita Teknolojileri Elektronik Dergisi, Yıl:2015 Cilt:7 Sayı:2, 43-55.
- [101] Ülger NE. “Türkiye’de Sürdürülebilir Arazi Yönetimi” Çalıştayı, Türkiye’de Arazi Yönetimi, 26-27 Mayıs 2011,İstanbul:Okan Üniversitesi Yayınları, 2012.
- [102] UNECE, LAND ADMINISTRATION GUIDELINES With Special Reference to Countries in Transition UNITED NATIONS New York and Geneva, 1996.
- [103] Williamson I, Enemark S, Rajabifard A. Land Administration for Sustainable Development FIG Congress 2010 Facing the Challenges , Building the Capacity Sydney, Australia, 11-16 April 2010.
- [104] Dale P, McLaughlin JD. Land Administration Systems. Oxford University Press, Great Clarendon Street, Oxford, 1999, OX2 6DP, ISBN 0-19-823390-6.
- [105] Yomralıoğlu T. İtü Geomatik “Geo302-Arazi Yönetimi” Ders Notları, 2019.

- [106] Kocalar AC. Akıllı ve Ekolojik Kentlerle Sürdürülebilir Kentsel Tasarım: Arazi Bilgi Yönetimi Sistemi (Abys) ve Mülkiyet ve İmar Hakkı Aktarımı (Miham), *Social Sciences Studies Journal*, 2018, 4(18):1684-1697.
- [107] Zakout W, Wehrmann B, Törhönen MP. Good governance in land administration, The World Bank, FAO, Washington DC, 2006.
- [108] Rhodes RA. Understanding governance: Policy networks, governance, reflexivity and accountability: Open University Press, 1997.
- [109] Kalantari M, Rajabifard A, Wallace J, Williamson I. Toward e-Land Administration: Australian Online Land Information Services Proceedings of SSC 2005 Spatial Intelligence, Innovation and Praxis: The national biennial Conference of the Spatial Sciences Institute, Spatial Sciences Institute, 2005, ISBN 0-9581366-2-9.
- [110] Williamson IP, Ting L. Land administration and cadastral trends - a framework for re-engineering. *Computers, Environment and Urban Systems (In Press)*, 2001, 25p.
- [111] Kalantari M, Rajabifard A, Wallace J, Williamson I. 'The Role of Cadastral Data Modeling in e-Land Administration', *Coordinates*, 2005, vol. 1, no. 4, pp. 26-29.
- [112] Kalantari M, Rajabifard A, Wallace J, Williamson I. An interoperability toolkit for e-Land administration. In *Sustainability and Land Administration Systems*; Department of Geomatics: Melbourne, VIC, Australia, 2006, pp. 213–222.
- [113] Cho B, Yoo J, Development of a unified land information system in the republic of korea. *How Innovations in Land Administration Reform Improve on Doing Business: Cases for Lithuania, the Republic of Korea, Rwanda and the United Kingdom* (Editors: Hilhorst, T., & Meunier, F.), 2015, Washington DC: The World Bank.
- [114] Qian L, Evaluating Land Administration System From The Perspective Of Good Governance: A Case Study Of Informal Settlement in Kathmandu Valley, Master Thesis, University of Twente , Faculty of Geo-Information Science and Earth Observation, 2014.

- [115] Tikue MA, Good Governance in Land Administration from Below: The Case of Naeder Adet Woreda, Ethiopia, *International Journal of African and Asian Studies*, 2016, Vol. 23, p.85-97.
- [116] Tran T, Grant D. Why Copying LIS from a Developed Country Does Not Work for a Developing Country?, FIG Working Week 2005 and GSDI-8, Cairo, Egypt.
- [117] Subedi G. “Good Land Governance in Nepal”: Ministry of General Administration, Nepal. Year 2009, Issue, Kathmandu.
- [118] Klimach A, Dawidowicz A, Żróbek R, The Polish land administration system supporting good governance, *Land Use Policy*, Volume 79, December 2018, Pages 547-555.
- [119] Akça H, “Burdur İlinin Kırsal Turizm Potansiyeli ve Değerlendirilmesi”, 1. Burdur Sempozyumu, *Bildiriler Cilt I*, 16 - 19 Kasım, 2005, Burdur, 515-517.
- [120] Çoban B, Karakaya YE. Geleceği Planlamada Stratejik Yönetim ve Swot Analizi: Kavramsal Yaklaşımlar, *e-Journal of New World Sciences Academy* 2010, Volume: 5, Number: 4, Article Number: 3C0052.
- [121] Cebecioğlu, C. ‘SWOT Analizi ve Bir İşletme Üzerine Uygulama,’ Yüksek Lisans Tezi, Gebze Yüksek Teknoloji Enstitüsü, Sosyal Bilimler Enstitüsü, Gebze, 2006.
- [122] Dinçer Ö. *Stratejik Yönetim ve İşletme Politikası*, 9.b., Alfa Yayım, İstanbul, 2013.
- [123] Uçar D, Doğru AÖ. CBS PROJELERİNİN STRATEJİK PLANLAMASI VE SWOT ANALİZİNİN YERİ, , TMMOB Harita ve Kadastro Mühendisleri Odası 10. Türkiye Harita Bilimsel ve Teknik Kurultayı 28 Mart - 1 Nisan 2005, Ankara.
- [124] Aktan CC. *Türk Yüksek Öğretim Reformu İçin Swot Analizi*, 2005.
- [125] Kahraman C, Demirel NÇ, Demirel T. Prioritization of e-government strategies using a SWOT-AHP analysis: The case of Turkey. *European Journal of Information Systems*, 2007, 16(3), 284-298.
- [126] Kahraman C, Demirel NÇ, Demirel T, Ateş NY. A SWOT-AHP Application Using Fuzzy Concept: E-Government in Turkey. In: Kahraman C. (eds) *Fuzzy Multi-Criteria Decision Making. Springer Optimization and Its Applications*, 2008, vol 16. Springer, Boston, MA.

- [127] Alshomrani S, Qamar S. Hybrid SWOT-AHP Analysis of Saudi Arabia E-Government, *International journal of computer applications*, 2012, 48 (2), 1-7.
- [128] Avny A. SWOT analysis of e-Government / *Annals of University of Bucharest, Economic and Administrative Series*, Nr. 1, 2007, 43-54.
- [129] Damian SM. SWOT Analysis of the Services Provided by e-government Sites in Brazil. *Procedia Computer Science*, Volume 33, Pages 130-135.
- [130] Salmi, A., Ahmed, M. N., Hasnan, N. (2015). SWOT and TOWS matrix e-government analysis review on Sultanate of Oman. *International Journal of Learning and Development*, 2014, 5(4), 13-23.
- [131] Elsheikh Y, Azzeh M. Prioritize E-Government Strategies Using SWOT-Ranked Voting Analysis Technique: The Case of Jordan. *Int.Journal of Computer Science and Network Security*, 2017, 17(1),1-7.
- [132] Rachid G, Fadel ME. “Comparative SWOT analysis of strategic environmental assessment systems in the Middle East and North Africa region”, *Journal of Environmental Management*, 2013, 125, 85-93.
- [133] Polat Z, Alkan M, Sürmeneli HG. Determining strategies for the cadastre 2034 vision using an AHP-Based SWOT analysis: A case study for the turkish cadastral and land administration system. *Land Use Policy*, 2017, 67, 151–166.
- [134] Yan JM, Xia FZ, Bao HXH. Strategic planning framework for land consolidation in China: A top-level design based on SWOT analysis. *Habitat Int.*, 2015, 48, 46–54.
- [135] Halla F. ‘A SWOT Analysis of Strategic Urban Development Planning: The Case of Dar es Salaam City in Tanzania’, *Habitat International*, 2007, 31: 130-42.
- [136] Steudler D, Williamson IP. Evaluation Of National Land Administration System In Switzerland, *Survey Review*, 2005, 38:298, 317-330.
- [137] Paudel GS, Thapa GB. Local Organizational Capability for Land Management: A SWOT Analysis of Organizations in the Hills of Nepal, *Asia Pacific Journal of Rural Development*, 2001, 11(2): 15-34.
- [138] DPT, Devlet Planlama Teşkilatı Müsteşarlığı, E-Devlet Proje ve Uygulamaları, 2005.
- [139] West D. E-Government and the Transformation of Service Delivery and Citizen Attitudes. *Public Administration Review*, 2004, 64(1), 15-27.

- [140] Seferoğlu S, elen F, elik A. Türkiye'deki e-devlet uygulamaları: Sorunlar ve çözüm önerileri üzerine bir inceleme, Türkiye'de E-Öğrenme: Gelişmeler ve Uygulamalar II, (Ed: B.B Demirci vd.), Eskişehir: Anadolu Üniversitesi, 2011.
- [141] Őiřman A, Alkış Z, Marař E. E-Devlet ve M-Devlet'in Geliřtirilmesinin nndeki Engel; Sayısal Uçurum. Harita Teknolojileri Elektronik Dergisi, 2011, 3(1), 27-37.
- [142] Akcagndz E. Türkiye'de e-Devlet Sistemine Farklı Bir Bakış: e-Devlet ve Tasarruf İlişkisi. Dođuř Üniversitesi Dergisi, 2013, 14(2), 127-140.
- [143] Ateş H, Yavuz . Elektronik Devletten Mobil Devlete Geçiş: Fırsatlar, Tehditler Ve Uygulama rnekleri, BEYDER, 2019, 14:2 (155-177).

Özgeçmiş

Adı Soyadı: Derya Nur BOLAT PAK

Eğitim:

2012–2017 Erciyes Üniversitesi, Mühendislik Fakültesi, Harita Müh. Bölümü

2020–2022 İzmir Kâtip Çelebi Üniversitesi, Fen Bilimleri Enstitüsü, Harita Mühendisliği Anabilim Dalı, Yüksek Lisans

İş Deneyimi:

2017 – 2018 KMS Harita Mimarlık Müh. Yapı Sanayi ve Ticaret Ltd. Şti

2021 – Halen Karaburun Lihkab Ahmet Toros Harita Mühendislik